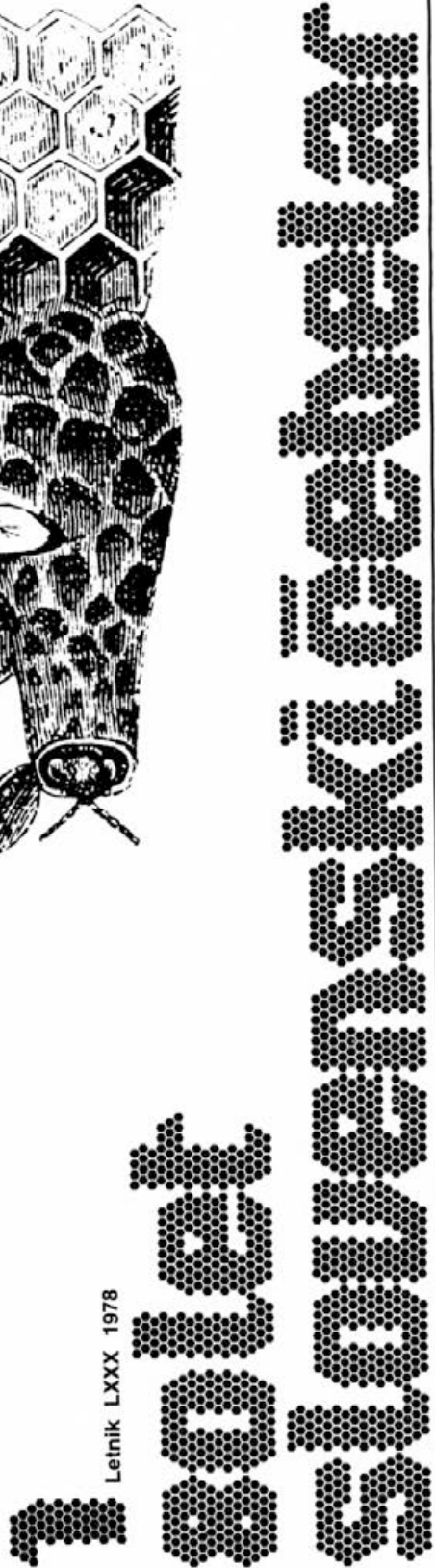

2

Letnik LXXX 1978

slowenski čebelar

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 1

1. januar 1978

Leto 80

VSEBINA

dr. Jože Benigar: Novoletna beseda čebelarjem 1978	2	Franc Albreht: Najstarejša, še aktivna čebelarka na Notranjskem	29
dr. Nežka Snoj: Zdravstveno stanje in zdravljenje čebeljih družin v letu 1977	6	NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA	
inž. Ludvik Klun: Srečanje čehoslovaških novatorjev in racionalizatorjev v Pardubicah	8	Julij Maxer: Varoa Jacobsoni	31
inž. Franček Šivic: Ocena čebelje paze 1977 v Sloveniji	12	Tetraploidna ajda v Avstriji	33
Dušan Svára: Čebelarjeva opravila v januarju	14	Tilka Jamnik: Trgovina s čebeljim voskom	31
ZČDS: Proslava 80-letnice slovenske čebelarke organizacije, posvetovanje o sodobnem čebelarjenju in razstave čebelarke opreme	16	IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Rudi Orešnik: Ovrednotimo naša prizadevanja	21	Prispevki za ČIC	34
Martin Mencej: XXVI. mednarodni kongres in generalna skupščina Apimondie (Bilten Apimondie)	23	Širimo medovito floro	34
Lojze Kastelic: Nekaj besed o prvi slovenski čebelarski razstavi	24	F. Jecelj: Visok življenjski jubilej — Dominik Bric 90-letnik	35
Julij Mayer: Tržišče medu v Avstriji	25	OSMRTNICE	
Lojze Kastelic: Širjenje medovitih rastlin	27	BILTEN MEDEX — d. e. delo na domu in kooperacija	
		Aleš Mižigoj, dipl. oec.: Združevanje dela, sredstev in interesa	18
		Dipl. inž. Simon Smuk: Čebelarstvo v Avstraliji	19
		Gorenjska podružnica	20
		V organizaciji stomatologov	20
		Obvestilo	20

List izbaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastoj.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II.

Izdajateljski svet: Dušan Svára, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Jožko Slanđer in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: Janez prof. Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Odgovorni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Štrumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00 za člane čebelarskih organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636. Telefon: 20-208.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Zunanja stran ovitka delo inž. Janeza Suhadolca.

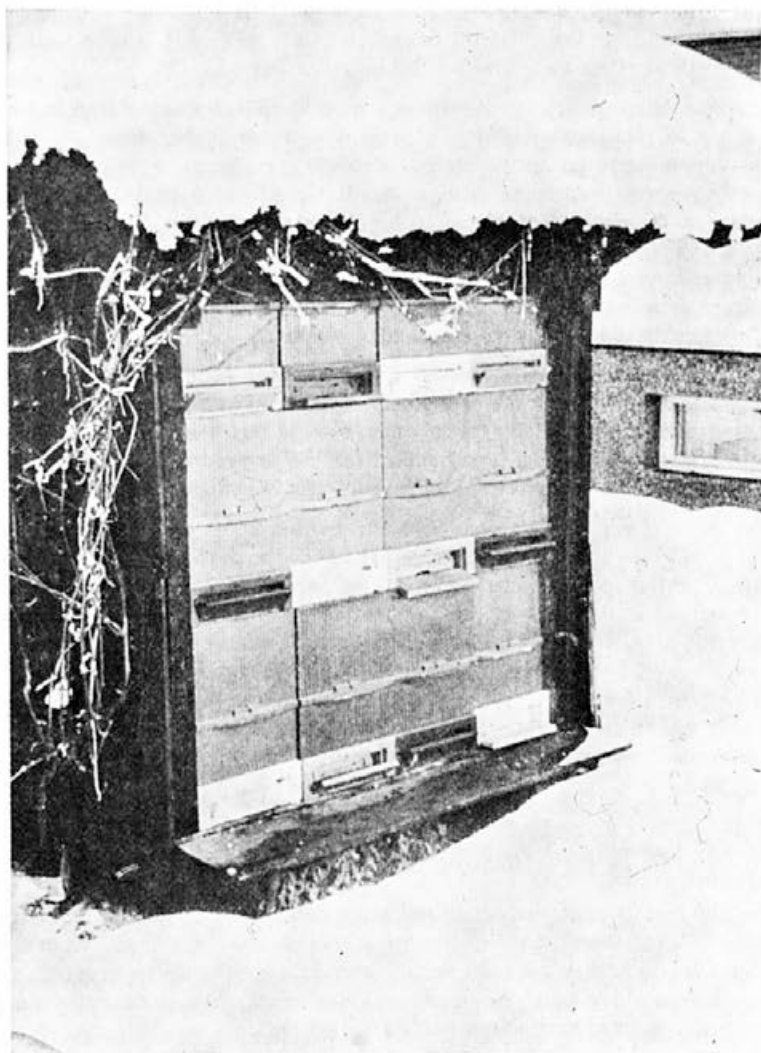
Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 6950 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.

želimo vam

S
R
E
Č
N
O

zadovoljno in medeno
leto 1978

ZČDS IN UREDNIŠTVO

NOVOLETNA BESEDA ČEBELARJEM 1978

Dr. JOZE BENIGAR

Že nekaj let nazaj smo ob koncu vsakega leta ugotavljali uspehe in neuspehe, pa tudi vzroke zanje, tako pri samem čebelarjenju, kot tudi pri našem delu v čebelarški organizaciji. Zaželeli smo si za novo leto boljši in večji pridelek medu ter srečnejšo roko pri opravljanju organizacijskih dolžnosti, kakor tudi več uspehov pri konkretnih akcijah za napredek čebelarstva pri nas.

Čeprav letošnje leto glede donosa ni bilo tako katastrofalno kot pred dvema letoma, pa le moramo priznati, da je bilo — razen nekaj izjem — zelo slabo. Zaradi pomladanske pozebe in poletnega deževja je skoraj v celoti odpovedala akacija, travniška paša in deloma tudi kostanj. Nekaj bolje je bilo z gozdnim medenjem, posebno v Gorskem Kotarju in pri nas na višini okoli 1000 m, vendar je bilo tudi to medenje kratkotrajno. Nekaj donosa je bilo tudi v Liki, kjer so čebele nabrale zalogo, nekateri čebelarji pa so dobili še kakšen kilogram za sebe. Vendar je bilo potrebno čebele voziti na pašo, če smo hoteli točiti, kar je zopet potrdilo staro čebelarstvo pravilo, da čebelarju »medi na kolesih«.

To vse bolj dokazuje, da bomo lahko uspešno čebelarili na med le, če bomo prevažali in da bomo samo na ta način izkoristili od narave ponujeno bogastvo in s tem zboljšali ekonomski položaj čebelarjev, kar je pogoj za razvoj te dejavnosti. Vendar bi bile take ugotovitve in priporočila brez vsake vrednosti, če ne ugotovimo istočasno tudi problemov in težav, ki spremljajo ali celo onemogočajo prevažanje na paše.

Že dolgo časa je prisoten problem nakladanja, prevažanja in razkladanja itd., veliki stroški in zlasti pomanjkanje delavcev za opravljanje tega dela. Riziko je bil v primerjavi z uspehi tako velik, da se je odločalo za prevažanje vse manjše število čebelarjev, posebno še, če so bile razdalje do paš velike. Razumljivo je, da je za tak način čebelarjenja potrebna dobra opazovalna služba na terenu in to ne samo na območju Slovenije, ampak tudi izven naše republike. To službo smo zlasti po zaslugi OZD Medex, ki jo v glavnem financira, delno že uredili, vendar smo še daleč od vzornega in pravočasnega obveščanja, kar pa je kot vemo zelo pomembno, saj je medenje večkrat zelo kratkotrajno.

Nadalje še vedno nimamo izdelanih pašnih katastrov in urejenih odnosov med čebelarji domačini in prevaževalci, pri čemer so napake obojestranske in nam torej manjkajo samoupravni dogovori in sporazumi in tudi zakonski predpisi, s katerimi bi uredili ta vprašanja.

Še bolj kot ti problemi so se pokazale težave, ko so nekateri zlasti večji čebelarji skušali izdelati prevozne čebelnjake iz starih avtobusov ali tovornih avtomobilov. Prva težava je bila v tem, da so bili stroški registracije in prevoznih dovoljenj zelo visoki, druga pa v tem, da je pri nakupu omenjenih vozil potrebno plačati 25,5 % prometnega davka, kar nakup vozil zelo podraži.

Ker smo menili, da bi morala za ta vozila veljati ista načela in olajšave, kot za kmetijska (traktorji, priključki itd.), saj spada čebelarstvo v dejavnost kmetijstva in so ta vozila predelana ter sposobna samo za prevoz čebel in jih skoraj ni mogoče uporabiti za kakršnekoli druge namene, smo se obrnili za pomoč na Republiški sekretariat za notranje zadeve. Le ta je naše utemeljitve upošteval in določil podjetje »Viator«, da da navodila za predelavo in atest, da so vozila za drugo uporabo neprimerne. Na osnovi takega potrdila se izvrši registracija kot pri kmetijskih vozilih in so stroški minimalni.

Ker je ostalo nerešeno še drugo vprašanje, to je oprostitev prometnega davka pri nakupu teh vozil, smo se obrnili z ustrezno vlogo in obrazložitvijo na Republiški sekretariat za finance in o tem obvestili Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Gospodarsko zbornico SR Slovenije s prošnjo, da podprejo našo vlogo. Kolikor bo potrebna vloga pa še na Zvezni sekretariat za finance (davek 25,5 % je zvezni + republiški + občinski) in na Zvezo čebelarških organizacij Jugoslavije za intervencijo. Pričakujemo, da bomo uspeli tudi v tej akciji, kar bi pomenilo občutno zmanjšanje stroškov za prevozne čebelnjake in s tem povečanje števila prevaževalcev, povečanje izkoriščanja območij, ki so ugodna za pašo in končno večjo gospodarnost čebelarjenja.

Kot smo uvodoma povedali, so bili uspehi čebelarjenja v letu 1977 slabi, precej podobni letu 1975, kar nas še posebej opozarja, da čebelarji, ki ne prevažajo svojih čebel na pašo, ne smejo ostati pod nobenim pogojem le pri čebelarjenju na med, ker je to preveč tvegano in negospodarno. Ti čebelarji se moramo preusmeriti na pridobivanje vseh čebeljih pridelkov (matični mleček, cvetni prah, vosek, propolis itd.) pa tudi na vzrejo matic za prodajo in na prodajo rojev oziroma čebel. To zadnje je bilo ob koncu prejšnjega in ob začetku tega stoletja pri nas zelo razvito (Ambrožič, Strgar, Žnidaršič in drugi) in od tega so imeli naši čebelarji prilične dohodke. Jasno je, da bi bilo pri tem nesmiselno dajati recepte za konkretno usmerjanje čebelarjenja in se mora zato odločiti in opredeliti vsak čebelar sam glede na okoliščine, strokovnost, zanimanje, materialne in ostale pogoje za kakršen način čebelarjenja se bo odločil. Osnovno je, da ne ostanemo odvisni samo od enega pridelka, posebno še ne takega, ki je zelo nezanesljiv in odvisen od toliko okoliščin (klima, vreme, kraj, naseljenost, industrija ipd.), kot je prav med. Skratka za razvoj čebelarstva, za večje zanimanje za čebelarjenje in za interes družbe do te dejavnosti, je prav tako pomembno razvijanje gospodarske plati čebelarstva, kot strokovni dvig čebelarjev za pravilno delo pri samem čebelarjenju.

Ob pravilnem prikazovanju pomembnosti čebel tako pri opravevanju, kot glede pridelkov, ki nam jih dajejo in ki so pomembni za prehrano, zdravje in industrijo, smo naleteli na razumevanje pri naših republiških organih, ki so nas podprli v federaciji, da je Zvezni izvršni svet odobril za organizirane čebelarje regres pri nabavi sladkorja za prehranjevanje čebel.

Ceprav je bil sladkor havariran, je bil po kvaliteti za naše potrebe odličen in je bilo le nekaj napak in spodrsrljavev pri razdelitvi, ki pa so posledica slabše organizacije na celi črti — od spodaj do vrha. Upamo, da bo problem preskrbe s sladkorjem rešen sistemsko, tako da ne bo vsako leto čebelar v negotovosti ali bo dobil sladkor in pod kakšnimi pogoji ter kdaj ga bo dobil.

Ker je reševanje tekočih problemov odvisno od organiziranosti čebelarjev, in to od spodaj do vrha, ne samo zgoraj, sodimo, da bomo vse to z dobro speljano reorganizacijo veliko lažje reševali in da smo že na pravi poti. Delegatski sistem, razgovori in razprave na krajevnih skupnostih in občinskih skupščinah o naši problematiki, bodo o tej ustrezno obveščale in opozarjale republiške in zvezne republiške organe in bomo nedvomno naleteli na vsestransko ustrezno razumevanje in pomoč. Danes, ko so usmerjeni vsi napor naše družbe, da pridelamo čim več hrane doma, se nam čebelarjem ponuja izredna priložnost, da našo dejavnost vključimo v tovrstne programe in plane kmetijstva in prehranske industrije. Še več! Izredna stanja in naravne katastrofe, katerih ne smemo prezreti ali misliti, da se ne bodo, ali ne morejo nikoli pojaviti, terjajo od nas in vse naše skupnosti, da za vsako ceno pričnemo razvijati čebelarstvo v odročnih, posebno hribovitih predelih. Nujno je, da zainteresiramo za čebelarjenje mlajše kmečke prebivalce in jim morda pomagamo prek

družbenopolitičnih dejavnikov tudi materialno, samo da bi pričeli s čebelarjenjem. Prav tako smo dolžni zainteresirati kmetijske in gozdarske organizacije, da organizirajo večja čebelarstva na takih območjih. Vemo, da so pogosto prav v takih krajih izredni pogoji za čebelarjenje, saj je narava tam še neoskrunjena, pa tudi medovitih rastlin tam ne manjka.

Čeprav lahko trdimo, da že veliko število novoustanovljenih ali reorganiziranih družin, društev in občinskih ter medobčinskih zvez zelo aktivno deluje, da imajo veliko dobrih pobud in sugestij, pa tega žal še ne moremo reči za vse organizacije. Še imamo primere, kjer se čebelarji niso znašli, kjer ne vidijo perspektive društvenega dela zlasti še ker so obremenjeni z določenimi predsodki iz preteklosti in se skratka ne morejo in včasih tudi ne znajo vključiti v nezadržen tok napredka naše stvarnosti. Še vedno slišimo izjave, da ni mogoče najti — ljudi — čebelarjev, ki bi biti pripravljeni delati v organih društva in da se mladi izmikajo tem funkcijam. Prav gotovo nekatere stvari niso lahke in enostavne, vendar bi prav gotovo tudi mladi prijeli za tako delo in obveznost, če bi jim mi starejši pokazali, da jim zaupamo, in če bi jih prepričali, da jim bomo pomagali s posredovanjem oziroma prenašanjem naših izkušenj. Nedvoumno bo povsem drugačen odnos čebelarjev do lastne osnovne organizacije, če bodo občinske, medobčinske, republiške in zvezna čebelarska organizacija upoštevale stališča in predloge delegacij od spodaj navzgor in ne bomo poslušali posameznih čebelarjev, ki se pogosto obračajo mimo svojega društva na višja mesta. Dosledno spoštovanje in upoštevanje predlogov delegatov bo utrjevalo ugled naših organizacij na vseh ravneh in prineslo red in pravilne odnose v medsebojnem delu in poslovanju. Da bi dosegli vse to, pa so potrebni pristnejši stiki vse do osnove, razumevanje za težave in pomoč pri reševanju le-teh in seveda ostriti posluš za utripe življenja na vseh področjih in nivojih naše družbe.

Prav iz teh razlogov in na teh načelih si Zveza prizadeva za popolno spoštovanje in dosledno izvajanje določenih statutow (pravil), ker bomo šli lahko samo tako v korak z ostalimi dejavnostmi. Menimo, da smo dolžni izpeljati tudi v čebelarskih organizacijah demokratična načela samouprave od vrha do dna.

Preteklo leto je bilo za naše čebelarstvo pa tudi za nas organizirane čebelarje dokaj boleče in zaskrbljujoče. Iz obvestil v Slovenskem čebelarju ste videli, da se nam je pojavilo veliko število primerov kužnih bolezni čebel do hude gnilobe čebelje zalege. Menimo, dragi čebelarji, da je ta pojav sramota za nas, saj je to nedvoumno posledica malomarnosti ali celo zlonamernosti nekaterih čebelarjev. Ker smo smatrali, da je osnovni pogoj za uspešno čebelarjenje zdrava čebela, smo že nekaj let posvetili vso skrb preprečevanju in zatiranju čebeljih bolezni. Priredili smo nekaj tečajev za čebelarske preglednike, izdali knjižico o čebeljih boleznih in stalno opozarjali čebelarje na budnost glede čebeljih bolezni. Vendar smo kljub vsem navedenim meram in akcijam doživeli dokajšen neuspeh. Pozivamo vas vse zavedne čebelarje, da z vsemi močmi preprečujete širjenje teh bolezni in brez pridržkov in prijateljskih nagibov prijavljate vse primere veterinarski občinski inšpekciji. Bodite pozorni na čebelarje, ki stojijo izven naše čebelarske organizacije in ki imajo včasih zanemarjene čebelnjake in legla bolezni. Republiški veterinarski upravi pri Republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo poslali predlog, da mora vsak občan v naši republiki obvezno prijaviti kraj in število panjev, da bo tako evidenca popolna in zatiranje bolezni uspešnejše. Opozarjamo in pozivamo vse čebelarje, da z vsemi silami pomagajo zatirati in preprečevati te bolezni, ker je od zdravih čebel odvisno vse drugo oziroma, ker ob obolelih čebelah nimamo izgledov za kakršnekoli uspeh. Morda bo posameznik dejal, da je preveč dima pa malo ognja, toda vedite, da bomo veselji, če smo se uštel pri oceni tega problema.

Naša želja in perspektivna naloga je, da bi v Sloveniji povečali vzrejo matic — Apis m. carnica — in smo se zato povezali z Apimondijo in SPOJ, da bi nas pri tej nalogi tudi materialno podprli. Za realizacijo take naloge nam je potrebna predvsem materialna baza (prostor, aparature, kadri) za kar sami nimamo dovolj sredstev in smo zato zainteresirali tudi pristojne republiške organe, da bi nam pri tem pomagali. Verjetno je to ena zelo pomembnih in perspektivnih nalog slovenske čebelarke organizacije in vseh čebelarjev. Pomembno ni to samo iz gospodarskega in materialnega gledišča, ampak še bolj zaradi ugleda našega čebelarstva in naše kranjske čebele, ki slovi v svetu zaradi svojih izrednih lastnosti. Predvsem je cenjena še kot vzrejni material za pridobivanje (križanje) tako imenovanih gospodarskih matic. Prav prej omenjeni trgovci — čebelarji (Ambrožič, Strgar, Žnideršič) so ponesli sloves naše kranjske celo izven Evrope in je prava škoda, da danes praktično ne izvažamo več naših matic in čebel. Torej naloga, ki nas čaka ni majhna in bomo morali združiti vse sile, da ji bomo kos.

Se veliko je nalog, ki stojijo pred nami (bazenska posvetovanja) s katerimi se bomo morali zelo resno spoprijeti. Ne nazadnje je pred nami dolgoročna a bolestna naloga, usposobiti čebelarški dom na Brdu pri Lukovici, da bomo vsaj nekaj osnovnih dejavnosti lahko opravljali v njem. Tovariši čebelarji! Kadarkoli rešujemo ta problem ugotavljamo, da ne izvršujemo sklepov in obveznosti, za katere so v našem imenu prostovoljno na občnih zborih glasovali voljeni delegati. Iz podatkov vidimo, da smo od zadnjega občnega zbora (april 1977) zbrali komaj 180.000 dinarjev, kar znaša manj kot polovica proračuna za okna in vrata, da bi bila stavba pod ključem. Naši pozivi so ostali glas vpijočega v puščavi. Par častnih izjem (oglejte si jih v Slovenskem čebelarju) potrjuje to našo trditve. Zato vam za novoletno poslanico polagamo na vaše srce in čebelarstvo zavest — glasno opozorilo, da spremenite do tega problema dosedanji odnos in pomagajte hitreje graditi ta dom na ta način, da bomo v celoti izpolnili obveznosti, ki smo jih sprejeli. Nazaj ni poti!

Prav ta čas čaka čebelarje, posebej pa še Zvezo, velika naloga dostojno in slovesno proslaviti 80-letnico obstoja slovenskega čebelarkega društva in slovenske čebelarke revije. Ta obletnica pa naj ne bo obeležena le z osrednjo proslavo v Ljubljani, ampak naj bodo v letu 1978 vse čebelarke prireditve pri nas v znamenju 80-letnega jubileja. Naj bo to leto naša organizacija še posebej aktivna, da se bomo na ta način oddolžili vsem, ki so v teh osemdesetih letih prispevali k napredku čebelarstva pri nas. Naj nam bo požrtvovalnost in vztrajnost teh čebelarjev, katerih mnogi, žal niso več mladi, svetel zgled za delo in primer kako se z vztrajnostjo in entuziazmom lahko dosežejo veliki uspehi. Kljub ogromnim težavam so ti naši predhodniki opravili velike pionirske naloge in preko tiskane besede strokovno vzgajali čebelarje in jim posredovali nove izsledke na tem področju. Morda je prav sedaj priložnost, da nas delo in uspehi naših prednikov zbude iz zaspanosti in mlačnosti. Osemdeset let dela organizacije, ki povezuje, uči, vzgaja in brani interese delavcev v določeni dejavnosti, pa čeprav je to le društvo, ne sme neopaženo mimo nas! Prehojena pot in opravljeno delo naših vzornikov naj nam služi kot vodilo pri opravljanju tekočih in bodočih nalog. Zelimo, da bi prav ta jubilej slovenske čebelarke organizacije prebudil društveno in družbeno zavest naših čebelarjev, jim vлил več volje, veselja in požrtvovalnosti za reševanje tudi težjih problemov in nalog. Z dobro voljo in osebnim zgledom sledimo borcem za napredek v čebelarstvu v preteklih osemdesetih letih in se tako uvrstimo tudi med vzornike za naše zanamce.

S to proslavo pa se želimo tudi mi slovenski čebelarji, čeprav ob koncu, pridružiti vrsti prireditev in proslav v počastitev 85-letnega življenjskega jubileja našega dra-

gega voditelja, tovariša Tita, 40-letnice njegovega prihoda na čelo Komunistične partije Jugoslavije in 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Slovenije.

Dragi tovariši čebelarji, v letu 1978 vam želimo vse kar si želite sami za vašo osebno srečo, zdravje in uspešno čebelarjenje. Posebno iskreno pa želimo naj bo v tem letu sleherno čebelarsko srce prežeto z mislijo in voljo storiti čim več za dvig čebelarstva pri nas in na sploh utrditi enotnost in aktivnost v naši organizaciji.

UDK 638.1502

ZDRAVSTVENO STANJE IN ZDRAVLJENJE ČEBELJIH DRUŽIN V LETU 1977

PROF. DR. NEŽKA SNOJ

Čeprav smo čebelarsko sezono že zdavnaj končali, ni odveč, če se nekoliko ozremo in jo ocenimo ter — če je bila slaba ali slabša od pričakovane — skušamo ugotoviti, zakaj tako. Pri tem ocenjevanju minule sezone pa večina čebelarjev išče vzroke za neuspeh samo v oskrbi čebeljih družin in v tehnologiji čebelarjenja. Saj na splošno vlada mnenje, da z dobro oskrbo ali celo samo z dobro tehnologijo že dosegamo proizvodne uspehe. Zato tako radi zanemarjamo zdravje čebelje družine. Vedno menimo, da zdravje lahko ob vsaki priložnosti nadomestimo bodisi z oskrbo ali pa celo s tehnologijo. Res je sicer, da nekatere zdravstvene motnje v čebelji družini lahko nekoliko ublažimo z oskrbo, manj zgolj s tehnologijo, toda zdravja v celoti vendarle s tem ne moremo nadomestiti. Če pa zdravo čebeljo družino dobro oskrbujemo in smo veščji še tehnologije, je več kot na dlani, da bomo od take družine dobili največ, mnogo več kakor pa ob enaki oskrbi in tehnologiji od bolne ali okužene čebelje družine.

Največ težav in neuspehov smo v minulemu letu imeli zaradi prisotnosti povzročiteljev kroničnih kužnih bolezni v čebeljih družinah — pršice in noseme —. Okužba čebeljih družin s povzročitelji pršičavosti ali nose mavosti povzroča preglavice ne samo pozimi in ob izzimljanju, temveč skozi vso proizvodno sezono, saj načtenja delovno sposobnost ene ali

več delovnih skupin, ne da bi v začetku povzročala množično odmiranje. Zakrivi tudi marsikatero težavo zgodaj ali pozno spomladi. Posledica teh okužb je prenekatera majska bolezen, prehlajenost zalege in druge zrejne bolezni.

Po vsej verjetnosti se čebelarji nevarnosti naštetih okužb čebeljih družin ne zavedajo, saj si mnogi prizadevajo, da povzročiteljev teh okužb ne bi odkrili. Če pa se to le zgodi, se mnogokrat obnašajo neresno, ko jih zatirajo.

Da bi se čebelarji pravočasno izognili težavam, ki nastajajo zaradi prisotnosti povzročiteljev kroničnih kužnih bolezni v čebelji družini, se morajo zavedati, da je največ odvisno v prvi vrsti od njih samih. Zato morajo storiti vse, kar je v njihovi moči, da bi bolezensko stanje čebelje družine lahko čimbolj zgodaj odkrili. Še bolj pomembno pa je, da si povzročiteljev teh bolezni ne prinašajo v čebelnjak.

Čebelar lahko sam aktivno sodeluje pri tem, da se bolezen zgodaj odkrije na več načinov, s tem da:

1. pravočasno poskrbi za laboratorijsko preiskavo zimskih mrtvic;
2. nabira zimske mrtvice pred čebelnjakom, ne pa iz panjev;
3. bo za vsak vzorec nabral najmanj sto mrtvic, dvesto pa v primeru, če ima v čebelnjaku več kot 30 čebeljih družin;

4. se potrudi tudi še za to, da bodo mrtvice za vzorec nabrane samo v času od 1. novembra do 31. marca in ne kasneje.

Prav tako bo nadalje bolj pozoren na to, da si bolezní ne bo zanesel v čebelnjak. Zavoljo tega se bo v prihodnjih sezonah izogibal nabavljanja čebeljih družin ali matic iz rej, ki nimajo zanesljivega dokazila o zdravstvenem stanju. Iz istih razlogov ne bo odnašal lastnih matic na plemenišča, ki niso zanesljivo zdrava, pa tudi ne na plemenišča kamor lahko prinašajo matice tudi iz takih rej, ki nimajo zanesljivega dokazila o zdravstvenem stanju.

Nič manj nevarna niso zaradi raznašanja bolezní čebelja pašišča. Da se nam čebele okužijo na paši, je še prav posebno možno, če smo nepredvidni in postavimo svoj čebelnjak v neposredno bližino drugega, za katerega ne vemo, kakšno je v njem zdravstveno stanje.

V preteklem letu smo imeli mnogo težav tudi s hudo gnilobo čebelje zalege. Čeprav smo o njej že veliko pisali in opozarjali čebelarje na previdnost, naša prizadevanja v tej smeri niso bila preveč uspešna.

Zavoljo tega moramo ponovno opozoriti čebelarje na to, da vendarle opustijo površnost pri pregledovanju svojih družin jeseni in spomladi! Zadnji čas je, da čebelarji pri pregledovanju družin posvetijo več pozornosti pregledu zaleženih površin! Spet in spet opozarjamo, da je nevarna vsaka nepravilnost zaležene površine, ker je lahko nastala tudi zaradi prisotnosti povzročiteljev hude gnilobe čebelje zalege. Pa čeprav pogosto opozarjamo, da je vsaka nepravilnost zaležene površine lahko zgodnje znamenje bolezní, je vendarle več kot na dlani, da čebelarji tega ne upoštevajo, saj čebeljih družin s takimi zaleženimi površinami ne osamijo. Čebelarji se očitno še vedno ne zadevajo, da je čebelja družina kužna že takrat, ko na pokrovčkih še ni znamenj, ki so značilna za hudo gnilobo čebelje zalege, am-

pak je zalega le presledkasta ali luknjičava. Posledica tega pa je, da je bolezen že razširjena na večje število čebeljih družin na čebelnjaku, ali pa se je uspela razširiti celo v bližnjo okolico, ko se šele pojavijo prva znamenja na pokrovčkih. Zato zaradi previdnosti vsako čebeljo družino s presledkasto ali luknjičavo zalego osamimo tako dolgo, dokler se zaležena površina ne popravi, ali pa se ne pokažejo znamenja, značilna za posamezne bolezní zalege.

Kakor se mnogi čebelarji ne zavedajo pomembnosti zgodnjega odkrivanja bolezní, prav tako malo se zavedajo tudi tega, da lahko v prvi vrsti sami mnogo pripomorejo k temu, da si bolezní ne zanesejo v svoje čebelje družine. Mnogokrat niti ne pomislijo, da je že nakup satnic lahko usoden. Saj vemo, da se z navadnim kuhanjem voščin ne uničijo povzročitelji hude gnilobe čebelje zalege v vosku in da zaradi tega tak vosek ni vedno primeren za izdelavo satnic. Zato je vsaka satnica, izdelana iz takega voska, lahko nevarna, ker si z njo lahko prinesemo bolezen v družino. Zavoljo tega kupujemo samo satnice, izdelane iz voska, katerega so pred uporabo segrevali pol ure na 120° C! Naprav za ta namen pa nimajo vsi, ki izdelujejo in prodajajo satnice in zato taki lahko zagotovijo satnicam le tehnološko kvaliteto, ne pa tudi zdravstveno neoporečnost.

Prav tako je za širjenje hude gnilobe čebelje zalege nevarno točenje na skupnem točilu, če — seveda — nismo točilo, pred uporabo, razkužili.

Zaradi varstva svojih in tujih čebeljih družin pred hudo gnilobo čebelje zalege, bo čebelar tudi čim manj obiskoval tuje čebelnjake. Če pa bo vendarle moral na tak obisk, si bo prizadeval, da se ne bo ničesar dotikal z golimi rokami, ampak se bo zaščitil z gumastimi rokavicami, z delovno haljo in gumastimi škornji. Prav pa je, da teh zaščitnih sredstev ne nosimo s seboj, ampak jih dobimo pri lastniku obiskanega čebelnjaka, kjer jih ob koncu obiska tudi pustimo. Tudi na-

kup čebeljih družin, starih panjev ali sata je nevaren. Bolezen lahko dobimo tudi na pašiščih, zlasti takrat, ko ni paše. V takih primerih postanejo navadno, zaradi bolezni oslabele družine, plen ropanja. Isto se seveda lahko zgod tudi, če čebelarimo doma, pa je v sosedstvu bolezni.

Čebelarji, ki bodo upoštevali teh nekaj nasvetov v prihodnji sezoni, po vsej verjetnosti ne bodo imeli nevšečnosti zaradi bolezni svojih družin. Z drugimi besedami, svojim čebeljim družinam bodo omogočili, da bodo lahko dale od sebe zares največ koristi.

(Radijsko pr.)

UDK 638.061.4

SREČANJE ČEHOSLOVAŠKIH NOVATORJEV IN RACIONALIZATORJEV V PARDUBICAH

INŽ. LUDVIK KLUN

Posvetovanje o dosežkih v čebelarstvu in razstavo nove čebelarške opreme ter priročnikov prirejata izmenoma vsako drugo leto Češka in Slovaška zveza čebelarjev. V lanskem oktobru jo je organizirala Češka zveza čebelarjev v Pardubicah. Bila je v času, ko je tradicionalno prijateljstvo in sodelovanje med jugoslovanskimi in čehoslovaškimi čebelarji dobilo tudi formalno potrditev s podpisom dogovora o medsebojnem sodelovanju med Zvezo čebelarških organizacij Jugoslavije — SPOJ in Češko zvezo Čebelarjev — ČSV.

Tako smo imeli priložnost, da se kot gostje Češke zveze čebelarjev seznanimo z razvojem, problemi in perspektivo njihovega čebelarstva. Da lahko našim bralcem posredujemo popolnejšo informacijo, gre zahvala njihovi izredni gostoljubnosti in prizadevanju, da nam pokažejo čimveč iz njihovega čebelarstva, saj so nam poleg omenjene razstave, pripravili še obisk v Čebelarškem inštitutu v Dolu, Čebelarški šoli v Nasavrakah, Plemenilni postaji v Bakovu, podjetju za odkup, predelavo in prodajo čebeljih pridelkov VČELA v Predboju, knjižnici zveze, čebelnjakih itd.

Posvetovanje o novih dosežkih v čebelarstvu.

Posvetovanje je trajalo dva dni. Na njem je bilo podanih 14 referatov, v katerih so obravnavali današnje probleme v čebelarstvu. V referatih so vidno izstopala tri pomembna področja čebelarstva:

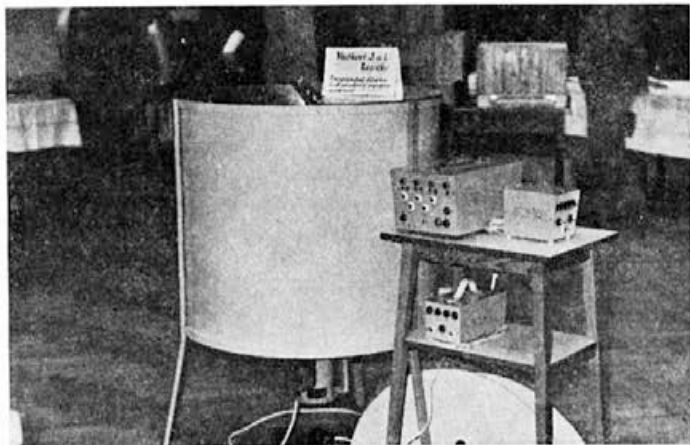
— izpopolnjevanje tehnike prevoza čebel ter s tem pogojena gradnja lahkih panjev

— uporaba plastičnih mas v čebelarstvu

— izpopolnjevanje masovne vzreje matic in priprava novih pripomočkov za vzrejo

Čehoslovaško čebelarstvo je znano po največji gostoti čebel. V češki republikli pride na km² deset panjev, medtem ko v Slovaški nekaj manj. Taka gostota čebel bi popolnoma zadoščala za opravevanje, če bi bile čebele enakomerno porazdeljene. Vendar je na področjih, kjer intenzivno uvajajo koncentracijo, specializacijo in kemizacijo v kmetijstvu gostota čebel vedno manjša, potrebo po opravevanju pa vedno večje. Kljub temu, da imajo največ prevoznih čebelnjakov na šte-

Samoobračalno točilo z nastavljamim programatorjem. Foto: avtor

vilo čebelarjev v Evropi, ne morejo zadovoljiti potreb po hitrem premeščanju čebel. Zato iščejo nove rešitve. Eno teh vidijo v uporabi osebnih avtomobilov za prevoz čebel.

Inž Kamler iz čebelarskega inštituta v Dolu je prikazal konstrukcijo lahke prikolice, na katero je moč naložiti 12 panjev. Po trije panji so skupaj združeni v paletu, ki je prečno položena na nosilni okvir prikolice. Panji so pritrjeni na kovinske okvirje, v katere so zavarjeni nosilci za nataknitev kovinskih cevi, ki služijo za podstavek paleta.

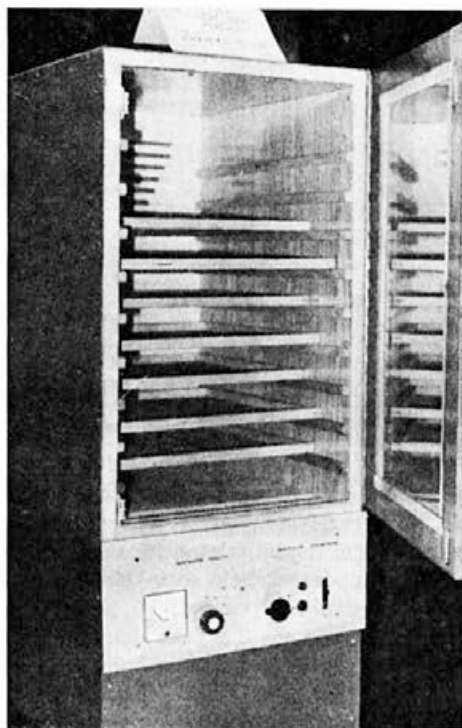
Na ravnem zemljišču, kjer je mogoča manipulacija z avtomobilom, lahko naloži in razloži paleta čebelar sam, če pa je potrebno paleta prenašati, mora imeti še pomočnika.

Če prevažajo klasične lesene panje z avtomobilom srednjega razreda, jih lahko naložijo 5 do 8, medtem ko panjev, ki so izdelani iz stiropora ali posebej zaščitene drvonitke (tehtajo komaj 10 do 16 kg), naložijo 9 do 14.

Za panje iz plastičnih mas je med čehoslovškimi čebelarji veliko zanimanje, ker niso samo udobni za prevoz zaradi majhne teže, temveč tudi zato, ker nudijo čebelam zaščito pred vlago, mrazom in pregrevanjem. Prav te lastnosti panjev ohranijo čebeljo družino vitalnejšo.

Predstojnik slovaškega čebelarskega inštituta inž. Čavojski je v svojem referatu podal dvanajstletne izkušnje s panji iz stiropora. Čebele so v takih panjih bolje prezimile, spomladi so se hitreje razvile in dale večji medni donos (do 26 odstotkov večji kot v klasičnih lesenih panjih). Sodelavec istega inštituta inž. Mačička je prikazal dve njihovi izvedbi panja B 10. Prvi je sestavljen tako, da tvori notranjo in zunanjo steno lesena obloga (smrekov les), debela 10 mm. Med obe oblogi je vložena plošča stiropora. Panj je zelo dobro izdelan, vendar je po mnenju čebelarjev predrag. Stane 600 Kčs. Zanimivejša je druga, cenejša, izvedba panja. Les je uporabljen samo za zunanjo oblogo, ki daje panju ustrezno trdnost. Notranji del panja je iz 30 mm debele plošče iz trde pene PVC. Ta zagotavlja panju toplotno zaščito. Pena je cenejša kot stiropor in kar je najpomembnejše — ne potrebuje posebne zaščite, ker je čebele ne zgrizejo tako kot stiropor.

Predstojnik Čebelarske šole v Nasavrakah inž. Kolar je podal v referatu izkušnje pri gospodarnem pridobivanju voska iz voščin. Pripravo smo si ogledali kasneje, ko smo obiskali njihovo šolo. Gre za zelo domiselno uporabo nekaterih klasičnih naprav. V staro centrifugo, ki so jo prej uporabljali za perilo, dovajajo paro

Sušilna naprava za cvetni prah
foto: avtor

in na ta način pridobijo vosek tudi iz tistih voščin, ki so že bile »obdelane« na klasičen način. Pripravi so dodali ustrezne dele, ki zagotavljajo potrebno temperaturo in hitrost vrtenja koša. Poskrbeli so tudi za to, da para ne uhaja iz centrifuge.

Inž. Lasz iz Bratislave je posredoval izkušnje, ki si jih je pridobil pri sušenju cvetnega prahu. Konstruiral je sušilno napravo (omaro), v kateri posuši na 5% vlago 10 do 15 kg cvetnega prahu v 20 do 30 urah. V omaro sta vgrajena dva ventilatorja. Eden zrak odvaža iz omare, drugi pa ga dovaja v omaro. Ventilatorja imata različne hitrosti vrtenja. Pretok zraka je 100 do 150 m³ na uro. Temperaturo naravna ročno. Termostat nato zagotavlja želeno temperaturo na pol stopinje Celzija natančno. Omara je sestavljena iz ivernih plošč. Med plošče je vloženi stiropor.

Grelec je priključen na električno omrežje. Tok skozi grelec regulirajo tyristorji.

Predstojnik čebelarke farme v Tachovu, František Knižek je podal njihove izkušnje pri čebelarjenju v večjem obsegu. Farma je vzorec sodobnega družbenega čebelarstva. Je samostojno podjetje z več obrati in specializirano proizvodnjo. Njihova osnovna dejavnost je opravevanje večjih površin v dogovoru s kmetijskimi zadrugami in zavodi. Je torej nekakšen kmetijski servis. Dodatne dejavnosti so še: vzreja in prodaja oplojenih matic, vzreja paketnih čebel, pridobivanje matičnega mlečka in medu, ter plemenska odbira matic.

Na farmi dela 22 čebelarjev. Oskrbujejo 5200 panjev. Na leto vzredijo okrog 8000 oplojenih matic, s čimer dosegajo evropski vrh po številu matic, vzrejenih v enem vzrejevališču. Če prištejemo še 50 t medu, okrog 400 kg paketnih čebel, 20 kg mlečka in delo z odbiro matic, potem res moramo verjeti trditvi, da je njihova produktivnost trikrat večja kot v manjših čebelarstvih.

Čebelarijo v nakladnem panju »Tachov«. Panj ima tri naklade s po 9 satniki 39 × 24 cm.

Direktor čebelarskega zavoda Ještěd dr. Čihal je podal delovni program in perspektivo nedavno usanovljenega zavoda, ki naj bi se ukvarjal izključno z izdelovanjem čebelarskih naprav in pripomočkov. Ob njegovem referatu se je začela živahna diskusija o cenah panjev in drugih pripomočkov. Končno so se zedinili, da so cene visoke zato, ker doslej še niso uspeli v čebelarstvu zmanjšati števila artiklov iz 224 na 50, kar bi popolnoma zadostovalo. Omenjeno podjetje je začelo svoj program z uvajanjem plastike. Prav ta pa zahteva za rentabilno proizvodnjo velike serije, ker so orodja draga.

V ostalih referatih so posredovali še izkušnje z enoplastnim plemenilčkom iz plastične mase in avtomatsko krmljenje čebel (Kalisky), izkušnje z opravevanjem

Cebelar Svitek s svojim panjem iz koplana
foto: avtor

črne detelje (inž. Dedinsky), racionalno pridobivanje voska (Razsocha) in poskus matematičnega modela čebelje družine v letnem ciklu (inž. Michalík).

Razstava novih naprav in pripomočkov.

Podjetje Ješted je predstavilo veliko izbiro izdelkov iz plastike. Njihov panj je izdelan iz stiropora, notranje in zunanje stene pa so prelepljene s PVC ploščo. Čeprav je panj dobro zaščiten in dovolj trden za prevoz, je izdelava zamudna. Zato panj ni dosti cenejši od lesenega. Zanimivo tehnično rešitev predstavlja podnica, ki je nekoliko višja od klasične. Od dna podnice do spodnjih letvic satnikov je 7 cm. V ta prostor je vstavljen predalček za cvetni prah, nad njim sta zaščitna in smukalna mrežica po vsej površini dna. Čebelarji, ki uporabljajo višji prostor med dnom panja in satniki, so nam zatrjevali, da družine v takih panjih manj rojijo in tudi donos je večji. Panj ima plastični krovni pitalnik, matično rešetko iz polietilena in nad satniki zaščitno blazino, ki jo sestavlja plastična vrečka, v katero je vloženo plastično predivo TREVIRA.

Veliko zanimanje je med čebelarji zbujal panj iz koplana. Njegov kon-

struktor, čebelar Svitek ga izdeluje doma pri temperaturi 110—120° Celzija. Za izdelavo potrebuje kalup in parni kotel. Notranje in zunanje stene panja zaščiti s sintetičnim lakom.

Seveda ni manjkalo novih konstrukcij lesenih panjev. Vendar so čebelarji že spoznali, da panj sam le nima tako velike vloge pri donosu, kot so mu pripisovali nekoč. Zato je vsaka nova konstrukcija sprejeta zelo kritično in z nezaupanjem.

Največja gneča je bila pri točilih, kar je popolnoma razumljivo. Saj dobro mehanizirano točilo predstavlja izredno pomoč čebelarju. Prav tu so čehoslovaški čebelarji pokazali veliko novatorskega duha. Njihova točila res niso velika, kar

Membranska črpalka za odbiranje matičnega mlečka
foto: avtor

ustreza velikosti njihovih čebelarstev, so pa zato toliko bolj prilagojena vsakodnevni potrebam. Njihovo najbolj uporabljano točilo je na štiri sate. Brata Blažek sta prikazala samoobračalno točilo s pogonom na elektriko ali ročni pogon. Mogoče ga je uporabljati tudi na terenu. Tedaj mu daje električno energijo avtomobilski akumulator z zmogljivostjo 56 amperskih ur. K točilu je mogoče kupiti komandno enoto, ki bodisi krmili točenje po avtomatsko postavljenem programu ali pa krmilimo točilo s pomočjo ročnih komand. Programator je elektronski. Izdelan je z njihovimi polprevodniki. Prednost takega programatorja je v tem, da mu lahko poljubno nastavimo hitrost vrtenja in čas vrtenja v določeno smer za ves čas do iztočenja satov.

Pridelovalci matičnega mlečka so prikazali različne izvedbe sesalk za mleček. Za sesalni agregat so uporabili membransko črpalko, ki jo uporabljajo v

akvarijih, sobni sesalnik in črpalko pralnega stroja. Posebno membranska črpalka se jim obnese, ker je majhna in jo poganja vložek žepne baterije.

Videli smo nekaj izvedb zbiralnikov čebeljega strupa. Vendar je zanimanje zanje uplahnelo, odkar ima Slovafarma na voljo dovolj te surovine, ki jo uporabljajo za zdravlilo proti revmi.

Prikazali so veliko izvedb umetnih matičnikov in drugih pripomočkov za vzrejo matic. Zelo se jim obnese matičnik iz prozorne plastike, ker lahko v njem kontrolirajo količino matičnega mlečka, od katere je odvisna teža izležene matice. Prikazali so tudi izvorno tehtnico za tehtanje matic. Osnova tehtnice je nihalka ure, na katero sta vpeta dva vzvoda. Na enega je pritrjen košek za matico, drugi pa s podaljšanim koncem kaže težo v področju od 0 do 700 gramov. Skala je polkrožna z veliko ločljivostjo.

UDK 638.13

OCENA ČEBELJE PAŠE 1977 V SLOVENIJI

INŽ. FRANCEK SIVIC

Čebelja paša je bila v letu 1977 na območju Slovenije zelo raznolika. Ponekod so točili, kakor že dolgo ne, drugod pa ne pomnijo tako slabe paše.

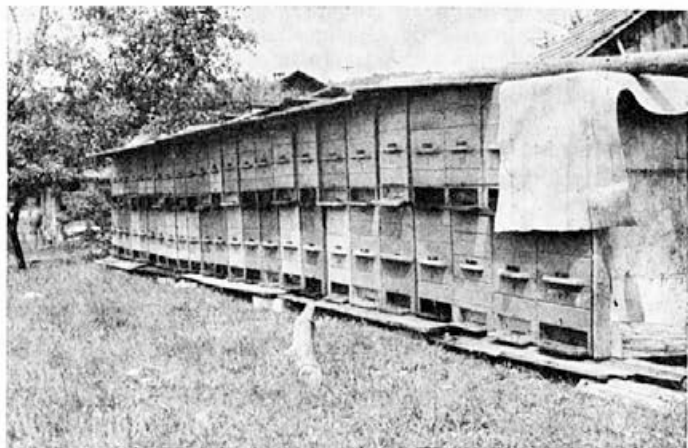
Med slednje spada tudi Goriška. Akacija v nižinah je spomladi pozebla, v višjih legah pa je slabo cvetela in še slabše medila. Bilo je sicer nekaj kilogramov donosa, toda točil na akaciji verjetno ni nihče. Tudi kostanj in lipa nista dala nobenega točenja, kljub lepemu vremenu. Da bi bila mera polna, sta zatajili še hoja in smreka na Trnovskem gozdu, na Hrušici, na Ravbarkomandi in v okolici Logatca. Kdor je hotel obdržati družine v polni formi, je moral seči po sladkorju in krmiti že v juliju, še bolj pa v avgustu.

Brez točenja so ostali tudi mnogi čebelarji pod Krimom, v okolici Borovnice in Vrhnike, v Velikih Laščah in na Kočevskem.

Čisto drugače pa so se izkazale čebele na Stajerskem in Koroškem, seveda po zaslugi smreke. Letošnji donosi v Savinjski dolini in na obronkih Pohorja ponovno dokazujejo, da je smreka v teh območjih za čebelarstvo najbolj izdatna medeča rastlina. Rekordno letino je zabeležil naš poročevalec Viktor Kropelj. Zgornje Zreče 16, ki je 13. junija natočil iz kontrolnega panja 24,20 kg dehtečega smrekovca, dober teden pozneje, to je 21. junija pa 25 kg. Tehtnica se je do 7. julija dvignila še za 9,30 kg, ko je medenje prenehalo. Skupni donos te postaje je bil v petih tednih 60 kg. Najvišji donosi so bil 11. in 12. junija, vsak dan po 4,50 kg.

Opazovalnico Tirosek pri Novi Stifci vodi čebelar Franc Grudnik. 20. maja je sporočil, da smreka bogato cveti in da zato ne pričakuje kaj prida medenja. Kljub temu je 10. junija smreka začela mediti

Cebele na gozdni paši
foto: J. Mihelič

in 27. junija je prvič iztočil kontrolni panj. Rezultat: 13,50 kg. Medenje se je po tem datumu premaknilo nad 700-metrsko nadmorsko višino in 11. julija je točil v drugo: 9,40 kg, skupaj torej 22,90 kg. Najbolj je medila smreka med 12. in 14. junijem — vsak dan so prinesle čebele po dva kilograma smrekovega medu, rekord pa je bil 4. julija: 2,40 kg.

Opazovalnica Lenart — Gornji grad se lahko pohvali kar s tremi točenji: 15. junija 12,70 kg, 28. junija 9 kg in 8. julija 11,90 kg; skupaj torej 33,60 kg. Najmočnejše medenje je bilo 12. junija — 2,50 kg.

V Hočah je točil opazovalec Alojz Greif dvakrat: 30. junija — 10 kg in 9. julija — 10,30 kg.

Kontrolni panj na Fali je od 1. do 30. junija pridobil 20 kg na smrekovi paši, v Rušah pa v istem obdobju 26,50 kg. Do 9. julija se je tehtnica dvignila še za 4 kg, nato je medenje prenehalo.

Opazovalnica Legen pri Slovenj Gradcu je zabeležila prvo medenje smreke 6. junija. 17. junija je vodja te postaje točil 13,20 kg, 13. junija pa je tehtnica pokazala ponovno 11,30 kg donosa. Najbolj je medila smreka 16. junija — 2,80 kg.

Opazovalnica Smolnik na Pohorju je zabeležila v juniju 11,50 kg, v juliju pa še 3 kg donosa. Hoja na Pohorju ni medila, donos je bil pretežno s smreke.

Nekoliko nižji rezultat izkazuje kontrolni panj v Remšniku — 10 kg, višji pa v Orlicji (Vuhred) 16,70 kg.

Posebej naj omenimo še opazovalno postajo čebelarstva društva Kamnik—Domžale v Zavrhu pod Črnicem. Marsikateri čebelar, ki je sredi junija opa-

zoval medenje smreke na tem območju se ni mogel načuditi: na vejah je bilo vse polno kaparjev in lahnidov, ki so izločali sladke kapljice kakor bi ponoreli. Podrast v gozdu je bila dobesečno polita z mano. 7. junija je opazovalni panj zabeležil prvi donos, 17. junija pa je opazovalec že točil 15 kg medu. V drugo je točil 30. junija — 10 kg. Najvišji donos je bil 18. junija — 3,60 kg.

Na Gorenjskem imamo samo eno opazovalnico: Čadovlje pri Tržiču, ki jo vzorno vodi naš dolgoletni in zvesti poročevalec Janez Meglič. Njegova tehtnica je zabeležila od 1. junija do 4. julija 15 kg donosa. Analiza večletnih rezultatov te opazovalnice kaže, da so južni obronki Karavank zaradi pogostnosti in izdatnosti smrekovega medenja zelo ugodni za čebelarstvo.

Dobro so se letos odrezali tudi nekateri čebelarji v Beli krajini. Tako poroča Janez Kure iz Miklarjev, da so čebele brale na lipi in kostanju. V juniju je bil donos 24 kg, v juliju 12 kg, iztočil pa je 22,50 kg medu iz kontrolnega panja. Opazovalnica Kleč javlja, da se je tehtnica v juniju in juliju dvignila za 24 kg.

To je kratek pregled letošnje čebelarške letine v Sloveniji, ki seveda ni popoln. Znani so nam le donosi iz tistih gozdnih predelov naše republike, ki jih pokriva mreža opazovalnic. Nobenih podatkov nimamo z območja Novega mesta, čeprav sta tam dve opazovalnici. Ne vemo tudi, kako je medil kostanj v dolini Save pri Litiji.

V pisarni ZČDS v Ljubljani imamo shranjene kartice z obvestili naših opazovalcev od leta 1966 do danes. To je

dragoceno gradivo. Če bi ga statistično obdelali, bi dobili podatke o pogostnosti in izdatnosti medenja naših najvažnejših gozdnatih območij. Žal se tega dela sam doslej še nisem mogel lotiti, ker sem preveč zaposlen. Pač pa bi ga toplo priporočil kakšnemu čebelarju — študentu, saj

bi bila tema o gozdnem medenju originalna in zelo hvaležna snov za diplomsko nalogo. V zbranih karticah je nakopičeno veliko delo naših opazovalcev in resnično bi bilo škoda, da obležijo še naprej neizkoriščene na policah.

Franček Šivic

UDK 638.124.2

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JANUARJU

DUSAN SVARA

Da bi ublažil ostre kritike, katere bodo sigurno skalile moje pisanje, bi že na začetku zaželel vsem znanim in neznanim čebelarjem v letu 1978 polne sode medu in zdrave čebele.

Pod neznanimi čebelarji nisem mislil onih, ki jih ne poznam, pač pa sem mislil s tem na tiste skrivače, katerih imena še niso v kartoteki naših družin, a čebelarijo z manj ali več panji. Ti ljudje niso člani naše organizacije, nečitajo našega lista, po večini ne hodijo na naša predavanja in se skratka ne izobražujejo. Rezultat tega so zanikrne družine, katere najčesče vneto prenašajo čebelje bolezni.

In že imamo pred seboj nalogo, za katero bi januar mesec bil kot naročen; razgovor z nevčlanjenimi čebelarji v naši sosesčini in njihovo včlanjevanje v čebelarska društva ali družine. Na ta način bi pomnožili svoje vrste, načrtno in strokovno bi okrepili proti širjenju bolezni, z močnimi in zdravimi čebelami bi bila tudi skupna bera večja itn.

Januar je v pretežnem delu naše domovine mesec, ko čebele stisnjene v gručo, čakajo na dvig temperature, da bi se spreletele in otrebile. To pa je v tem mesecu pri nas komaj možno, največkrat nemogoče. Da bi čim boljše prebredle te nizke januarske temperature, morajo čebele ravno zdaj v tem mesecu imeti popoln mir. Zakaj — bo vprašal novinec?

Ko se jeseni spusti temperatura približno na 12—13° C, se čebele stisnejo v gručo med sate. V sredini gruče vlada temperatura do 30° C (dokler še matica ni začela zalegati) in polagoma pada navzven, kjer se nikoli ne spusti pod 15° C. To toploto proizvajajo čebele s presnovo hrane (ogljikovi hidrati) in dihanjem (kisik). V njihovih telesih se ogljik spaja s kisikom, pri tem pa nastaja toplota.

Dokazano je, da sleherni šum (sinica na bradi, odpiranje škripajočih vrat čebelnjaka, hoja okoli in v čebelnjaku), močno vznemiri gručo, ki takoj dvigne svojo temperaturo. Ta dvig povzroča večjo porabo hrane, večje količine hrane pa imajo za posledico hitrejšo polnjenje debelega črevesa. Čebela bi se rada otrebila, pa ji je to nemogoče, ker je prehladno.

Tem huje pa je, če smo zazimili čebele s hojcem, smrekovim ali kostanjevim medom. Ti medovi imajo v sebi še posebno veliko dodatnih, za čebele neprebavljivih snovi, s čimer si še hitreje zapolnijo črevesje. Takšne družine brez izletnih dni težko preživijo, ker jih pobere griža.

Mir omogoča čebelam, če je seveda ostalim pogojem zagotovljeno kot so: dovolj kvalitetna hrana, mlada matica, dobro prezračevanje, močna in zdrava družina, da v najsurovejšem mrazu čile in zdrave dočakajo lepe, tople dni. Polne

življenjske sile so družine sposobne, da se pravočasno razvijejo do maksimalne moči za glavno pašo. O tem govorim zato, ker mnogi čebelarji velikokrat ne mislijo o vsem naštetem in so v glavnem zadovoljni, če so jim družine ostale pri življenju.

Čebelarji-proizvajalci pa ne mislijo tako. Njim ni samo važno, da so jim družine prezimile, temveč morajo biti tudi sposobne za hitro samoobnovo in razvite do takšne moči, da bodo lahko v maju, juniju in ostalih mesecih maksimalno izkoristile paše.

Iz navedenega lahko zaključite, da sta prezimovanje in kasnejši donos v najtesnejši povezavi. Uspešno prezimovanje je eden glavnih faktorjev, kateri omogočajo maksimalno proizvodnjo v tekočem letu.

Zatorej mladi čebelarji, ne morem vam dovolj močno podčrtati, kako nujen je mir v tem mesecu.

V tem mesecu imamo celo vrsto drugih, nič manj važnih opravil. Na prvo mesto bi postavil učenje. Zimski popoldnevi so kot nalašč pripravi za prebiranje starih letnikov »Čebelarja« in ostale dostopne tiskane besede. Sedaj tudi lahko izvršimo temeljito analizo naše prakse v prejšnjem letu in vse to povežemo s teorijo in prakso avtorjev. Začenjamo lahko že misliti in planirati svoje delo za nastopajočo čebelarstvo sezono. Januar je ravno pravšnji čas za pripravo vsega, kar nam bo potrebno za obnovo ali razširitev našega čebelarstva.

Vsak napreden čebelar bo že sedaj nabavil satnice. Vležane, se mu kasneje ne bodo raztezale in kvarile.

Čim prej skuhajmo voščine. Droben nasvet. Voščine namočite v deževnici. Vsakemu kotlu dodajte par pesti oblanja. Boljše je strojno kot ročno. Po stiskanju boste dobili odličen vosek.

Vsi ste že vse zvedeli o cvetnem prahu. Tudi sami ste sklenili, da ga boste letos začeli pridobivati. Ali ste si že izdelali osmukalce ali jih kako drugače nabavili? Zasukajte se, čas beži!

Ali imate že pripravljeno žico za žičenje satnikov. Kje boste nabavili potrebno število novih satnikov? Pripravite vse potrebno za popravilo, razkuževanje in pleskanje panjev. Topli dnevi bodo prej tu, kot si to sedaj predstavljamo. Ste se že dogovorili s čebelarji iz vaše družine o nabavi potrebnega števila rojev, kolikor si s svojimi čebelami ne morete razmnoževati svojih družin?

Taka in podobna vprašanja tarejo v tem mesecu slehernega čebelarja.

Čebelar, ki ljubi svoje čebele, jih bo sedaj obiskal, ne oziraje se na vreme, vsaj dvakrat tedensko. Če je čebelnjak oddaljen od stalnega bivališča, se mu lahko v tem mesecu zgodi nemalo nezgod. Če v vetrovnem sneži, mu lahko nanese snega na brade. To je dobro, dokler je sneg suh. Čim se pa začne tajati čez dan, ponoči pa zmrzne, je nevarnost že tu. Led namreč ne prepušča zraka. V takih slučajih je pravilno, da z omelom previdno očistite brade. Ne strinjam se s posameznimi avtorji, ki priporočajo v tem času poslušanje šumenja družin z gumijasto cevjo, ki jo skozi žrelo potisnemo v panj. S tem čebele vznemirjamo. Razen tega, če tudi zaznamo neko nepravilnost — ne moremo sedaj ničesar ukreniti. Zato še enkrat — dajte čebelarjam prepotreben mir v tem času.

Niso redki primeri, ko so žolne uničile več panjev (nakladalnih). Prebile so stranice in napravile do pet centimetrov velike odprtine. Obešanje staniolnih lističev na vrvico okoli prostostoječih panjev je ukrep, ki nekoliko zmanjša take obiske. Opazoval sem senico na bradi. Toliko časa je plesala na bradi in trkala po panju, da je zvalila čebelo in jo odnesla. Če jim boste obesili rastlinske lončke napolnjene s topljenim lojem okoli čebelnjaka, boste to preprečili.

Toda dovolj o tem. Sedaj želim pogreti star problem z novim prijemom. Če se ozrem na sestanku družine, zboru, razstavi in sploh tam, kjer se čebelarji

(Nadaljevanje na strani 21)

PROSLAVA 80-LETNICE SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE, POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARJENJU IN RAZSTAVA ČEBELARSKE OPREME

Proslava 80-letnice slovenske čebelarске organizacije

Po sklepu IO Zveze čebelarских друštev Slovenije bo v soboto, 28. januarja 1978, ob 9. uri v kino dvorani Union, Ljubljana, Miklošičeva cesta, proslava 80-letnice slovenske čebelarске organizacije in revije »Slovenski čebelar«.

Na proslavi bo podan pregled osemdesetletnega dela slovenske čebelarске organizacije, sledil bo kulturni program, podeljena bodo odlikovanja Antona Janše I. stopnje in spominske plakete. Po končani proslavi bo v prostorih hotela Union sprejem za udeležence.

Vabimo vse čebelarje in njihove prijatelje, da se te proslave udeležijo.

Istočasno prosimo vse čebelarске organizacije, ki imajo svoj čebelarски prapor, da njihovi praporščaki s prapori počastijo proslavo.

Razstava sodobne čebelarске opreme

V dneh: 27. 1. (petek), 28. 1. (sobota) in 29. 1. (nedelja) 1978, bo v pritličju Osnovne šole Polje pri Ljubljani razstava sodobne čebelarске opreme. Razstava bo odprta 27. januarja 1978 ob 15. uri in zaključena 29. januarja ob 16. uri.

Vabimo vse čebelarске organizacije, da si razstavo ogleda čim več članov in drugih interesentov. Posebej priporočamo ogled razstave čebelarским krožkarjem.

Posvetovanje

Kot lani bo tudi letos v Osnovni šoli Polje posvetovanje o sodobnem čebelarjenju. Posvetovanje bo v soboto 28. 1. 1978 v prvem nadstropju šole s pričetkom ob 15. uri in se bo nadaljevalo v nedeljo 29. 1. 1978 ob 8. uri.

Na posvetovanju bodo sodelovali naši znani strokovnjaki in praktiki z referati o novostih pri tehnologiji čebelarjenja, opremi, prevozih itd.

Osnovna šola se nahaja poleg avtobusne postaje Polje pri bencinski črpalki. Do šole vozijo avtobusi mestnega prometa št. 10 in 11.

ZČDS

V. letnik

1978

številka 1

medex exp.-imp. **bilten**

delo na domu in
d. e. kooperacija

Srečno, zdravo in medeno leto 1978!

MEDEX

Prijaznost in pokoj

celimu svetu,

zakonskim lubezen

saj eno létu;

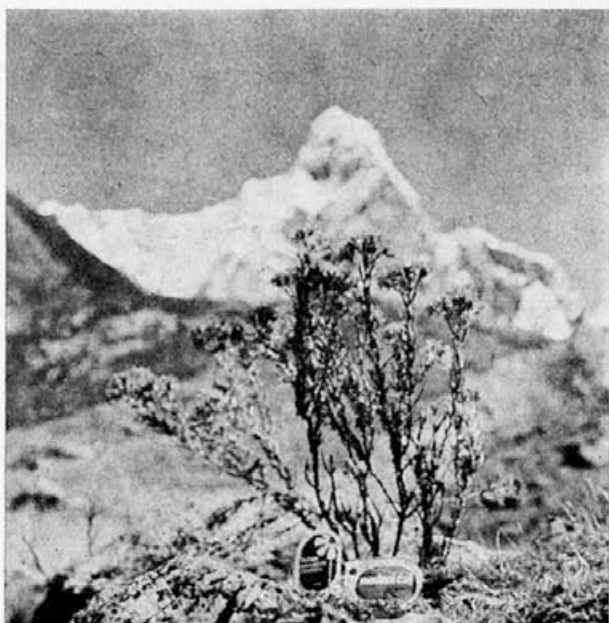
de čebelarju

vse muhe roje,

kmetu de dež po

prijatlih ne gre...

Valentin Vodnik — 1806

Iz albuma naše andske planinske odprave: Medexovi medeni
čaji — napitki v gorah Južne Amerike

ZDRUŽEVANJE DELA, SREDSTEV IN INTERESA

ALES MIZIGOJ, dipl. oec.

Minulo je že leto dni, od kar je bil sprejet zakon o združenem delu. Seveda je to kratek čas, da bi lahko že dali kakšne končne ocene o izjemni pomembnosti tega zakona za urejevanje osnovnih pogojev gospodarjenja s sredstvi za delo in razpolaganjem dohodka, ki ga združeno delo pridobiva, in z zgodovinskim pomenom, da delavci kot subjekt odločajo o vseh pravicah, ki izvirajo iz dela in samostojne pravice delitve doseženih rezultatov dela.

Naša delovna organizacija si prizadeva, da bi čimbolj v neposredni praksi uresničila bistvene elemente tega zakona. Naša dolžnost je, da povezujemo naše delo s pridelovalci čebeljih pridelkov ter preko trgovine plasiramo doma in v inozemstvu med in ostale čebelje pridelke.

Zavesno smo se odločili, da se povezujemo s čebelarji kot našimi enakovrednimi partnerji pri izvedbi našega srednjeročnega in dolgoročnega programa. Vsak začetek je težak in pomeni določena odrekovanja obeh partnerjev, to je čebelarjev in naše delovne organizacije, v korist doseganja boljših rezultatov gospodarjenja v bodoče. Mogoče je bilo prav leto 1977 prelomno, ko smo si bolj kot kdajkoli do sedaj zavzeto prizadevali, da bi organizirali čim večje število čebelarjev za dolgotrajno sodelovanje z našo DO. Z veseljem lahko ugotovimo, da je bil interes čebelarjev iz Slovenije ter iz ostalih republik za skupno delo izredno velik. Zavedamo se tudi, da ni uspeha brez ustrezne vzgoje, zato smo postavili tudi lastni čebelnjak v neposredni bližini Ljubljane. Organizirali smo teoretični in praktični pouk za izobraževanje čebelarjev, za naše delavce na domu oziroma kooperante. Žal moramo ugotoviti, da je bilo število čebelarjev, ki so se udeležili tega seminarja, razmeroma

majhno. Mogoče je bil seminar organiziran v nepravem času, poskušali bomo v prihodnje ločeno organizirati teoretični pouk v zimskem času, praktični pa seveda v času, ko so čebele aktivne.

Precej nevednosti in nerganja je bilo s strani nekaterih naših čebelarjev zaradi novega načina prevzema čebeljih pridelkov. Dejstvo, da smo se morali podrediti pogojem svetovnega tržišča, nam je narekovalo, da moramo biti zelo natančni pri prevzemu medu, predvsem na sestavo medu glede na cvetni prah in pregretje. Posebej ugotavljanje kvalitete medu na podlagi analize cvetnega prahu je povzročilo precej razburjenja in vroče krvi med čebelarji. Prepričani smo, da nas bodo čebelarji kooperanti podprli v naših prizadevanjih pri povečanem izvozu medu, saj na domačem tržišču ni mogoče prodati vseh količin čebeljih pridelkov, predvsem pa določenih vrst medu, kot so: gozdni, hojev in smrekov med. Svetovni trg je zelo zahteven glede kvalitete in je povsem razumljivo, da moramo upoštevati vse pogoje, ki nam jih le-ta narekuje, sicer medu ne moremo izvoziti.

Nekaj pripomb je bilo tudi na število panjev, ki jih mora čebelar kooperant imeti, da lahko sklene pogodbo z našo delovno organizacijo in uživa vse ugodnosti. Gospodarna računica je pokazala, da ni racionalno združevati čebelarjev, ki imajo manj kot 20 panjev. Seveda bi ob tej priliki lahko tudi primerjali, da nobena kmetijska zadruga ali kombinat ne podpira kmeta, ki bi želel modernizirati hlev za eno kravo ali vinogradnika, ki bi prideloval vino na 100 m² ali proizvajalca piščancev, ki bi letno dobavil 100 piščancev — brojlerjev. Takšni majhni proizvajalci lahko svoje viške prodajo v krogru svojih znancev, dočim organizi-

rana proizvodnja zahteva določene količine posameznih pridelkov in to seveda močno soodvisnih s stroški organizacije in kontrole same proizvodnje.

Manjši čebelarji, to so tisti, ki imajo manj kot 20 panjev, imajo vse možnosti, da v nekaj letih dosežejo minimalno ekonomsko velikost proizvodnje z 20 panji. Če upoštevamo, da je danes mogoče vsakemu delavcu, da kupi na kredit avto, ki stane npr. 100.000 din, lahko tudi čebelar, ki želi imeti večje število panjev, dobi kredit in si nabavi panje ter drugi čebelarski pribor v naši trgovini.

Tudi vnaprej bomo širili našo dejavnost v smeri povečanja proizvodnje čebeljih pridelkov na podlagi dolgoročne

kooperacije, vendar je potreben tudi interes čebelarjev za skupno akcijo. Upamo, da bodo čebelarji z razumevanjem sprejeli naše pogoje sodelovanja v vseh smereh s skupnim ciljem, da bomo proizvedli več pridelkov in s tem imeli tudi večji skupni dohodek.

V imenu DO MEDEX, se zahvaljujem vsem čebelarjem, ki so v letu 1977 kakorkoli sodelovali z nami z željo, da bi se v nastopajočem letu, letu 1978, še bolj povezovali z nami in tako tudi uresničili neposredno in kvalitetno težnjo zakona združenega dela, ki nam narekuje, da v čim večji meri povežemo sredstva in delo v interesu vseh udeležencev.

Vsem čebelarjem želimo srečno in medeno leto 1978.

ČEBELARSTVO V AVSTRALIJI

Dipl. ing. SIMON SMUK

Bivanje skupne delegacije Zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije in Poslovne skupnosti za čebelarstvo Jugoslavije v avstralskem mestu Adelaide in v državi Južna Avstralija v času 26. kongresa mednarodne federacije čebelarskih organizacij Apimondia nam je omogočilo, da smo se seznanili tudi z značilnostmi čebelarstva na najjužnejšem kontinentu zemeljske krogle. V srečanjih s čebelarji in ob obiskih v nekaterih zavodih smo lahko spoznali, kako se razvija ta panoga gospodarstva. Avstralsko čebelarstvo je sicer staro komaj 150 let, kljub temu pa spada dežela med največje pridelovalce medu na svetu, predvsem zaradi zelo visokih donosov medu, ki dosegajo povprečno med 50 in 150 kg letno na panj, včasih pa je pridelok še precej večji. Med posameznimi sezonami so precej velike razlike, kar je odvisno od vremenskih razmer. Včasih je čas točenja zelo kratek, toda intenziven, lahko pa se podaljša tudi na več mesecev. Zanimivo je, da tako kot naseljenost prebivalstva tudi razvitost čebelarstva obsega samo zelo majhen del površine vse države. V bistvu je tudi čebelarstvo omejeno na gosteje naseljena obalna področja v zmer-

nih klimatskih pogojih na jugu celine. Osnovno pašo za čebele predstavljajo drevesa evkaliptusa, ki so jih v Avstraliji doslej odkrili več kot 600 različnih vrst. Evkaliptus daje velike količine nektarja, toda malo cvetnega prahu, kar morajo čebelarji nadoknaditi s pravočasnim prevozom čebel v kraje z drugačnim rastlinstvom. Prevažanje čebel torej ni samo odraz želje za čim večjimi količinami medu, pač pa tudi nujnost, ker sicer ne bi imele čebele dovolj cvetnega prahu. V nasprotju z večino drugih držav v Avstraliji cvetlice torej ne predstavljajo glavne paše, saj sicer bogato cvetje zamorijo hude poletne vročine. Seveda pa tudi ta paša ni nepomembna.

Lahko smo se prepričali, da je v Avstraliji prav tako kot drugod več vrst čebelarjev. Veliki, ki so se nam predstavili v okviru »Avstralskega čebelarskega dneva« v vinogradniškem področju Barossa Valey, uporabljajo tovornjake, opremljene z dvigali, ki omogočajo prevoz čebel na dolge razdalje in čebelarjenje, ki zahteva manj fizičnega dela in je tudi hitrejše. Razvili so prevozne naprave za točenje medu, ki so izdelane iz lahkih materialov in zelo preprosto kon-

struirane, tako da jih lahko čebelar tudi na terenu hitro popravi. Manjši čebelarji (npr. z 200 ali 300 panji) pa čebelarijo precej bolj skromno: panje prevažajo z navadnimi kamioni, na katere nakladajo ne z dvigali, pač pa z rokami, na svoje domove, in potem tam točijo med. Pripomnil bi še, da razlika med enimi in drugimi ni samo v številu panjev in tehnični opremljenosti, pač pa tudi v ekonomskem položaju na tržišču. Veliki nastopajo samostojno, majhni pa so povsem odvisni od odkupnih organizacij, ki jim določajo cene.

V razgovorih in v srečanjih s čebelarji na terenu smo videli, da uporabljajo v glavnem razne izvedbe Langstrothovega panja z osmimi do desetimi sati ter enomatični sistem čebelarjenja.

Že s prvimi čebelami so prišle v Avstralijo tudi nekatere čebelje bolezni, zlasti nosema; do sedaj pa še niso zasledili obolenj kot so *Acarapis woodi*, *Ascosphaera apis* in *Varroa Jacobsoni*. Z za-

konom je prepovedan uvoz kakršnekoli rabljene čebelarске opreme, še posebej panjev, prav tako pa tudi čebeljih družin, medtem ko je uvoz matic dovoljen samo preko karantene.

V želji, da bi povečali donose, so razvili v Avstraliji čebelarjenje z močnimi družinami. Nekaj tednov pred glavno pašo dodajajo družinam nukleuse, da dobijo tako družine z veliko čebelami in zalege v vseh stopnjah razvoja. Takšna metoda je omogočila povečanje proizvodnje medu tudi do 50 %.

In še nekaj o organiziranosti. Čebelarji posameznih držav, kakršnih je v Avstraliji 6, so povezani v svoja združenja; ta pa so spet vsa vključena v zvezno organizacijo na ravni celotne avstralske državne skupnosti. Z raziskavami na področju čebelarstva se ukvarjajo trije specializirani inštituti, vendar pa se nam zdveva, da je njihov raziskovalni program nekaj skromnejši od programa podobnih ustanov v drugih deželah.

Gorenjska podružnica Slovenskega zdravniškega društva je v sodelovanju z Medexom organizirala 23. novembra v Begunjah strokovno srečanje, ki se ga je udeležilo preko 80 zdravnikov in farmacevtov z vse Gorenjske.

Na srečanju so predavali:

- dr. Simo Opačić — o dosežkih v vojni tehniki in vplivih na zdravje;
prof. dr. Pavle Bohinjc — o pomenu zdravnega rastlinja;
dr. Matjaž Rode — o propolisu in njegovi uporabi v stomatologiji;
dr. Oto Herman — o uporabi propolisa v ustni higieni;
dr. Maks Kern — o uporabi propolisa v medicini;

dr. Ana Krakar pa je predstavila dva zanimiva filma o možnostih nabave hrane v rastlinskem in živalskem svetu v izjemnih razmerah

V organizaciji stomatologov celjskega področja je priredil Medexov Center za biotiko strokovno - informativno srečanje, posvečeno možnostim uporabe propolisa. Referenti na srečanju v Celju, 16. novembra 1977, so bili dr. Matjaž Rode, dr. Oto Herman, dr. Maks Kern in Mitja Vošnjak.

Obveščamo, da bo Medex od 15. 12. do 30. 3. 1978 na Miklošičevi 30, prevzemal voščine v predelavo.

Za predelavo voščin zaračunavamo 10 din na kilogram.

(Nadaljevanje s strani 15)

sem in tja sestajamo, vidim, da med nami skoraj ni tovariša mlajših let. Poet bi ta pogled povezal s sivino in temo...

Čebelarji! Enkrat bi v tem mesecu prav lahko zavili v šolo do »tovarišice« namesto k čebelnjaku. Naprosili bi jo, da malčke eno popoldne zbere v učilnici. Ne da bi jim predavali. V sproščenem

razgovoru bi jim pripovedovali o čebelicah, njih koristnosti, razkazali prašilček in razložili način življenja. Ali menite, da bi to bilo zelo težko? Med otročki bodo marsikje tudi vaši vnučki ali pa vsaj znanci, katerim bo tak pogovor še posebno veliko pomenil. Če vsak med nami navduši vsaj dva ali tri, bo tudi na naše sestanke kmalu posijalo sonce in pregnalo sivino in temo.

OVREDNOTIMO NAŠA PRIZADEVANJA

RUDI ORESNIK

Stari izrek »muha ne da kruha« in površno gledanje na prodajo medu sta kriva, da v našem listu malo razpravljamo o maloprodaji medu.

Čes je občnih zborov, ko čebelarji razpravljajo o slabi letini, prevaževalci o visokih prevoznih stroških, prenizki odkupni ceni, velikem uvozu medu in še bi lahko naštevali. Slišali bomo primere kako druge države ščitijo domačega čebelarja pred uvoženim medom, mi pa smo repuščeni samemu sebi. Verjeti moramo tem tovarišem čebelarjem, ki na lastni koži čutijo grenkobo pridelanega medu, ki se mu, če sami čebelarji ne bomo kaj storili, ne obetajo boljši časi.

Proces menjave s tujino teče naprej in ga tudi pri medu izgleda ne bo mogoče ustaviti. Trgovske organizacije, ki se bavijo s prodajo čebeljih proizvodov bodo zaradi tega še naprej omejevale odkup medu od domačih čebelarjev, ker se bodo le težko odrekle razliki v ceni.

Zato se bomo pač morali držati čebelarji pregovora naših tovarišev iz juga »uzdaj se use i svoje kluse«, ker so ključiči za uspešnejšo prodajo medu pri nas samih, le uporabiti jih bomo morali znati. Zavedati se moramo, da je potrošnik naš, saj potrošnja medu iz leta v leto raste in lahko rečemo, da se je v zadnjih de-

setih letih podvojila. Ljudje se vsak dan bolj vračajo k uživanju sadov iz narave, saj so spoznali, da je to pot, da ne uničimo sami sebe. Na žalost smo s porabo ca. 250 g na prebivalca letno še vedno pri dnu lestive, vendar bi se s pravilnim kreiranjem prodaje medu lahko hitreje premaknili navzgor.

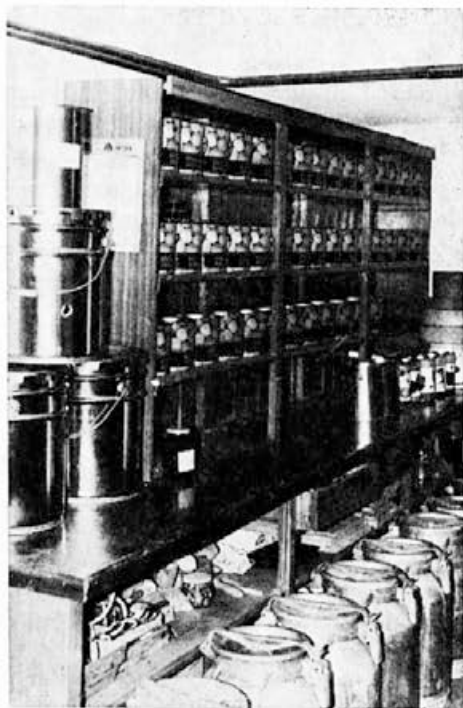
Ko sem zapisal, da imamo ključke za uspešnejšo prodajo medu v rokah čebelarji, nisem prezrl dejstva, da moramo čebelarji za uspešno prodajo medu prvo poskrbeti za kvalitetno ponudbo, seznanjati potrošnika o kvaliteti medu, svetovati pri nakupu in ga poučiti o vsem kar smatramo za potrebno. Skratka s potrošnikom moramo imeti stalne stike. Kvalitetna ponudba se za čebelarja začne že pri samem točenju medu, saj ni vseeno ali točimo zrel ali nezrel med. Glejmo, da bomo imeli med čim bolj sortiran, ker za sortiranimi medovi je povpraševanje vedno večje. Mislim, da ni treba posebej poudarjati, da je treba med po točenju dobro prečistiti s ceditlom ali večkratnim posnetjem gornje plasti. Posebno pozornost moramo posvetiti prostoru, kjer imamo med uskladiščen in embaliran za prodajo. Prostor kjer imamo med mora biti suh, zračen in zasenčen. Ker je med zelo higroskopičen in sr-

ka iz zraka vlago ima tudi lastnost, da sprejme tuje vonje. Zato v prostoru z medom nikoli ne hranimo snovi, ki imajo močne vonje kot so: naftni derivati, milo, čebulo, kisló zelje itd. Prostor naj bo namenjen samo čebeljim proizvodom.

Pribor, kot vsa posoda za manipulacijo, ki pride v neposreden stik z medom naj bo izdelana iz aluminijaste ali nerjaveče pločevine. Za natakanje drobne embalaže z medom se priporočajo posode z odtočno štulo, ki pa jih žal zaradi konkurenčnih razlogov naše trgovske organizacije s čebelarškimi potrebščinami ne prodajajo. Vsak čebelar naj ima toliko omenjenih posod, kolikor vrst medu prideluje.

Posebej naj vsak čebelar pazi, da v posode s tekočim medom ne vnese niti najmanjše količine kristaliziranega medu, ker lahko s tem povzroči kristalizacijo cele količine tekočega medu. Kakšen vtis bo potrošnik dobil pri čebelarju ob nakupu medu, od tega bo v veliki meri odvisen uspeh prodaje, ker še vedno drži »dober in slab glas sežeta v deveto vas«. Vedeti moramo, da potrošnikovo obnašanje predstavlja zapleten psihološki krogotok kjer na njegove odločitve vplivajo potrebe, želje in motivi. To pa pomeni, da mora biti čebelar aktiven, če želi ustvariti ugodno prodajo glede na druge konkurente.

Ker je sestavni del ponudbe tudi cena, imejmo vedno pred očmi stroške, ki jih imamo na enoto pridelanega medu. Res je, da stroški z ozirom na letine precej variirajo, vendar to ni vzrok, da ne bi vsak čebelar znal izračunati povprečnih stroškov za neko obdobje in pri tem upošteval še inflacijo. Smelo trdim, da je precej naših čebelarjev, ki s prodajno ceno medu komaj pokrijejo fiksne stroške, nič pa jim ne ostane za normalno ali razširjeno reprodukcijo, zgolj iz bojazni, da jim bo ostal med na zalogi. S takšno računico naše čebelarstvo ne bo napredovalo. Ne le, da s prodajo »pod ceno« taki čebelarji škodujejo čebelar-

Prostor, ki služi avtorju članka za skladiščenje in prodajo medu.
foto: R. Orešnik

jem, ki čebelarijo gospodarno, pač pa še bolj škodujejo sebi, saj poleg tega, da sebi onemogočijo razvoj, še pri potrošniku vzbujajo sum o kvaliteti medu, ki ga je s ceno sam razvrednotil. Vedimo, da potrošnik ve za realno ceno kakovostnega medu in vedno več je takih, ki se držijo pravila »nisem toliko bogat, da bi kupil poceni«. Prodajno ceno fiksirajmo za celo sezono in ne delajmo razlike med stalnim in novim potrošnikom, kar je lahko le v škodo čebelarju. Našemu stalnemu potrošniku se lahko oddolžimo s kozarcem medu ob novem letu.

Nič manj pomembna je pri prodaji medu embalaža. Če le moremo imejmo vedno nekaj medu embaliranega v embalaži različne velikosti, ki ima ne samo »v sebi« temveč mora imeti tudi »na sebi« nekaj, kar bo pritegnilo pozornost potrošnika in kar bo v marsičem vplivalo na njegovo odločitev za nakup. To

pa pomeni, da je embalaža neke vrste »prodajalec«, zato je ne kaže zanemariti. Embalaža koristi čebelarju in potrošniku. Čebelarju koristi poleg tega da pri potrošniku vzbuja pozornost in vpliva na povečano povpraševanje, mu znižuje prodajne stroške, potrošniku pa daje preko etikete informacijo o medu, pa tudi praktično uporabo embalaže kot take. Žal pa moram resnici na ljubo zapisati, da je tudi pri embalaži boj konkurenčnosti tako globoko usidran, da nimamo trgovske organizacije, ki bi nam nudila kvalitetno embalažo.

Da bi čebelarji zaščitili naš domači med pred uvoženim se bomo pač morali navaditi na pravičen postopek pri ponudbi potrošniku ali pa bodo morali mero-dajni po »licenco« v tujino, ki pravi: vsak organiziran čebelar mora svoje zaloge medu dati na kontrolo pristojnemu inšpektorju. S to kontrolo medu dobi čebelar tzv. kontrolno kartico v katero je vpisana količina in kvaliteta medu. To so z zakonom zaščitene kartice in kontrolne etikete z oznako »Kontrolirano«,

ki jih izdajo pristojne čebelarske organizacije. S to etiketo je opremljena vsa embalaža dotičnega čebelarja, ki potrošniku jamči poreklo medu.

Cena tako kontroliranega medu je mnogo višja od uvoženega, ampak kljub temu kupci raje kupujejo domači kontrolirani med, kot oni iz uvoza. Za boljše razumevanje naj navedem, da so v dobri letini 1976 švicarski čebelarji prodali svoj kontrolirani med na veliko med 15 in 18 fr. odvisno od vrste medu (frank je bil po tečajni listi okoli 7,40 din). Ob koncu istega leta je bila maloprodajna cena v eni izmed številnih samopostrežnih trgovin v Zürichu za kg hojevega medu 21 fr., cvetlični 20 fr. itd. Uvoženi med so v tem času prodajali: iz Španije cvetlični po 9,25 fr., ameriški planinski po 7,5 fr., madžarski cvetlični po 7,25 fr., iz Gvatemale planinski po 6,5 fr., itd. Uvoženi med kupujejo tuji delavci, ki se nahajajo v Švici na delu.

Če se zamislimo v gornje številke vidimo kje je denar, ki ga tako nujno rabimo za izgradnjo našega ČIC.

XXVI. MEDNARODNI KONGRES IN GENERALNA SKUPŠČINA APIMONDIE

V Adelaidi, prestolnici Avstralije, je bil od 13. do 19. oktobra 1977 XXVI. mednarodni čebelarski kongres, na katerem je bilo navzočih čez 3000 udeležencev. Kongres je dobil še poseben poudarek zavoljo tega, ker je bil prvič na tej celine.

V svoji uvodni besedi je predsednik prof. dr. inž. V. Harnaj posebej podčrtal pomen kongresa v jubilejnem letu, ko mednarodno čebelarstvo praznuje 80-letnico od prvega kongresa, kar je pomenilo začetek mednarodnega združenja čebelarjev. Danes je včlanjenih v tej organizaciji že 72 nacionalnih čebelarskih organizacij. Razvoj organizacije od prvega kongresa je na kratko orisal starosta častnih članov Apimondie L. R. Z. Rider van Rappard.

Delo kongresa se je odvijalo v šestih plenarnih delovnih zasedanjih tako, da je vsaka stalna komisija Apimodie imela na razpolago eno zasedanje, razen komisije za biologijo čebel, ki je razpravljala na dveh zasedanjih. Poleg tega so bila za razpravljanje posebnih vprašanj tri posvetovanja za okroglo mizo, in sicer o vprašanju varoatoze, o perspektivi mednarodne trgovine medu in o sanitarnih določitvah čebel in čebeljih pridelkov.

V času kongresa je bila tudi razstava čebeljih pridelkov in čebelarskega orodja »Api-expo 77«. Razstava je bila mednarodnega pomena, so pa imeli prvenstvo čebelarski dosežki v Avstraliji.

Vsebina razprav in zaključkov bo objavljena v posebni publikaciji založništva Apimondie.

Sočasno s kongresom je bila tudi skupščina Apimondie, na kateri je predsednik V. Harnaj dal poročilo o delu od prejšnje skupščine in predložil načrt za leto 1977-78. Skupščina je sprejela v članstvo bangladeško, libijsko, kongoško, paragvajsko in kostariško organizacijo. Ponovno je bil izvoljen za predsed-

nika prof. inž. V. Harnaj (četrtič). Prav tako so bili izbrani predsedniki stalnih komisij.

Za mesto prihodnjega kongresa je bila določena Grčija. Tako bo grška čebelar-ska organizacija gostitelj XXVII. mednarodnega kongresa.

M. Mencej

NEKAJ BESED O PRVI SLOVENSKI ČEBELARSKI RAZSTAVI

LOJZE KASTELIC

Vabilo ZČDS k udeležbi posvetovanja in čebelar-ske razstave v počastitev osemdesetletnice obstoja je dobrodošla spodbuda, da se s kratkim zapisom spomnimo prve slovenske čebelar-ske razstave na Lanovžu pri Celju od 15. do 19. sept. 1912.

Razstavo je organiziralo čebelar-sko društvo za Spodnje Štajersko v proslavitev desetletnice svojega obstoja. Ob tej priložnosti je društvo izdalo drobno brošurico »Imenik«, nekakšen katalog, s katerim je na svojstven način predstavilo razstavo širši javnosti. (»Imenik« bo razstavljen tudi v Polju!)

V njem lahko prečitamo, da je bila razstava razdeljena na pet skupin. V prvi skupini so bile razstavljene **žive čebele in panji**. Ekspozite za to skupino je pripravilo 33 čebelarjev. Značilnost te skupine je množica najraznovrstnejših panjev (kar je bilo pravzaprav značilno tudi za lanskoletno razstavo v Polju). Prevladoval je Strāulijev panj. V drugi skupini je 17 čebelarjev predstavilo čebelar-sko **orodje**, pribor in priprave. Prikaz te skupine je bil dokaj skromen.

Bolj bogat, vendar manj pester je bil prikaz **čebelnih pridelkov** v tretji skupini. Svoje pridelke, predvsem med v kozarcih je razstavilo 88 čebelarjev, kar kaže na komercialno težnjo razstave. Isto velja za četrto skupino, v kateri so bili prikazani takoimenovani **umetni izdelki**: umetno satovje, razna peciva in likerji, pa tudi voščenj okraski.

Medtem ko je bila tretja in četrta skupina bolj namenjena obiskovalcem nečebelarjem, pa je bila peta skupina pripravljena samim čebelarjem. Prikazovala je **učne pripomočke**, predvsem čebelar-

ske literaturo tistega časa. Tudi prvi letniki Slov. čebelarja so bili že zastopani!

Za razstavljalce so prireditelji pripravili 35 srebrnih društvenih kolajn, 7 državnih kolajn, 6 kolajn kmetijske družbe in za 500 kron denarnih daril. Darila pa so prispevali tudi zasebniki.

TRŽIŠČE MEDU V AVSTRIJI

Največje skrbi preživlja avstrijski čebelar zaradi neurejenih razmer ob prodaji medu. Leta 1976 je bila pri nas izborna čebelarska letina, leto 1977 pa je prineslo zelo različne donose. Nekateri predeli so imeli nadpovprečne donose medu, toda v splošnem so bili donosi bolj skromni. Vendar je bil skupni pridelek medu še vedno na taki višini, ki ne dopušča vrzeli v trgovini. Vkljub temu je tudi letos uvoz medu iz tujine tako velik, da pritiska na ceno domačega meda v tolikšni meri, da sega že preko dopustne meri. Taka situacija pa onemogoča priporočanje domačega medu v trgovini.

Med velja pri prebivalstvu še vedno le kot premaz za kruh in je kot trgovsko blago v isti vrsti kot marmelada, v zadnjih letih pa celo s cenanim medom iz uvoza.

Poleg tega sedaj celo priznana tuja podjetja, poskušajo pri nas vnovič vpeljati neke vrste umetni med. Ta poskus je podoben tistemu, ki ponuja margarino za premaz kruha namesto surovega masla.

V sodobnih trgovskih hišah poskušajo namreč vpeljati prodajo nekega »sirupa«, ki je narejen iz trsnega sladkorja. Kot posebno vabljen okrask mu je prilepljeno neko ime iz skupine žlahtnih kovin. Toda velika količina pepela pri analizi ne odgovarja predpisom avstrijskega prehranbenega blaga. Zato se trudijo na vse načine, da bi spremenili določila v avstrijskem kodeksu. V slučaju, da bi res uspeli spremeniti kakovostne norme prehranbenega blaga, bi v kratkem ta nadomestek pregazil ponudbo domačega kvalitetnega medu. Zaradi velike razlike v njegovi ceni ima propagandni oddelek teh trgovin na razpolago ogromna sredstva za reklamo. Znano pa je, da zvita propaganda pripravi tudi Eskima do tega, da si nabavi hladilnik. Zato tudi ne bi bilo težko, da bi ljudje začeli povpraše-

vati po robu, ki jo avstrijska trgovina niti ne pozna, niti ne želi.

Sicer je pred nami še dovolj časa, vendar je vodstvo A. Č. zveze že opozorilo merodajna podjetja na to vprašanje.

V živo pa naj zadeva poplava uvoženega tujega medu, ki se tudi v tekočem letu nadaljuje. Podatki statističnega urada za zunanjo trgovino za letošnje obdobje do vključno avgust 1977 so nedvoumni in zaskrbljujoči.

V prvih dveh tretjinah leta je naša republika uvozila 2423,1 tone medu, kar je našo zunanjetrgovinsko bilanco obremenilo za 37.580.000 šilingov. Kilogram uvoženega medu nas stane v povprečju 15,50 Š.

Največ medu smo uvozili iz sledečih dežel:

Dežela	V tonah	Celotni znesek	Kg medu v Š
Bolgarija	513,4	7.268.000	14,40
Romunija	236,4	3.307.000	14,—
Češka	337,8	7.745.000	22,90
Madžarska	449,5	7.347.000	16,35
Sov. zveza	25,1	324.000	13,62
L. R. Kitajska	2,0	25.000	12,50
Švica	105,4	1.325.000	12,—
Kuba	452,3	6.036.000	13,40
Mehika	243,6	3.206.000	13,10
Argentina	20,5	280.000	13,60

V tem času smo izvozili 46,6 tone medu v znesku 1.729.000 Š, kar pomeni 37,30 Š za kg medu. Zvezna republika Nemčija, ki je največji uvoznik medu na svetu z več kot 50.000 tonami na leto, je od nas kupila le borih 300 kg medu. V tej količini pa ni upoštevan med, ki so ga morda dopustniki vzeli s seboj preko meje.

Objavljeni podatki so zaskrbljujoči. Med v našo republiko je sicer dotekal iz

23 dežel križem po svetu, vendar je iz podatkov razvidno, da sta vzhodni blok in južnoameriške države glavni dobavitelji uvoženega medu. Vse te države izvažajo med po najnižji ceni, vendar smo prepričani, da se cene evropskih izvoznic oblikujejo doma.

Med iz prekomorskih dežel komaj odgovarja našemu okusu, med iz vzhodnega bloka pa spada v isto vrsto medu, ki ga tudi sami povečini pridelujemo. Res je sicer, da prinaša priprava medu za izvoz določene pomanjkljivosti, ki znižujejo njegovo kakovost. Toda te pomanjkljivosti ne morejo vplivati na ceno našega medu, ker je v naši ceni všteta tudi višja cena pri sladkorju za prezimovanje.

Ker uvoženi med ni podvržen ne uvožni carini ne drugi dajatvi, je jasna trezna ugotovitev, da nista niti avstrijski čebelar niti naše čebelarstvo kakorkoli zaščitena.

Zadnjim izvajanjem našega kanclerja zvezne vlade zaradi letošnje slabe bilance zunanje trgovine smo tudi čebelarji prisluhnili. Računi se ne krijejo več in vrzel v zunanji trgovini se občutno veča. Uvozna vrednost daleč presega izvozno

vrednost. Skrbi ne povzroča toliko uvoz avtomobilov, ampak posebno uvoz nepotrebne prehranbene blaga. In ravno ti uvozi povzročajo vedno večji razkorak med uvozom in izvozom.

Ne predvideva se nobena prepoved ali omejitev uvoza, pač pa bodo s strožjimi določili o kakovosti zavrli posebno uvoz nepotrebne živil. Pri uvoženem medu pa bi v tem pogledu imeli verjetno malo težav.

Vzroka boljši kvaliteti domačega medu ne moremo iskati samo v njegovem izvoru. Naši predpisi o njegovi kakovosti dovoljujejo veliko možnosti, ker se tuji medovi po kvaliteti sučejo tik ob meji mednarodne dopustnosti. Okvare zaradi previsokih predelovalnih vročin in načini priprave za izvoz povzročata največja nesoglasja in navadno so HMF vrednosti zelo kočljive. V mnogih slučajih so naši strokovnjaki ugotovili, da uvoženi med vsebuje škodljive snovi, zaradi katerih čebele lahko zbolijo. Zato se ponujajo mnoge možnosti, da z ostrejšimi predpisi omejimo poplavo tujega medu.

Tr. v Bienenvater 12/77
prevedel Julij Mayer

Prosim vse čebelarje, ki sem jim v letu 1977 dobavil osmukalce za cvetni prah, da jih plačajo do 1. 1. 1978.

Se priporočam.
Oto Primožič, Prebold 38.

ŠIRJENJE MEDOVITIH RASTLIN

LOJZE KASTELIC

Izboljšanje pašnih pogojev v okolici čebelnjaka je brez dvoma želja vsakega čebelarja. Zato spada širjenje medovitih rastlin med osnovne naloge pri dolgoročnejšem načrtovanju slehernega čebelarjenja. Hkrati je to naloga, katero bomo uspešno reševali in rešili le v najširši povezavi z ostalimi koristniki. Sem spadajo v prvi vrsti vsi sosednji čebelarji, dalje koristniki čebelnega opraeševanja in ne nazadnje tudi potrošniki čebelnih pridelkov. Akcija širjenja medovitih rastlin naj bo potemtakem zasnovana v čimtesnejšem sodelovanju čebelarjev z ostalimi kmetijci, gozdarji in tistimi družbenimi činitelji, ki skrbijo za čisto človekovo okolje in zdravo prehrano.

Čebelarska družina ali društvo, ki združuje vse čebelarje določenega okoliša, je najprimernejša osnova za uspešno izvedbo akcije. V okviru družine ali društva se dogovarjamo kje in kako bomo sejali oz. sadili medovito rastlinje, kje in kako bomo nabavili seme oz. sadike in s kom se bo treba povezati.

Predvsem je pomembna povezava čebelarjev s pridelovalci tistih pridelkov, katerim je opraeševanje po čebelah neobhodno potrebno. Tako na primer danes že pridelujemo sadje v obširnih, ravnih nasadih, vinograde pa obnavljamo v nimo podrast v odlično čebelno pasišče, razmaknjene brajde. V obeh primerih lahko z ustreznim zasejavanjem spremljamo zlasti tam kjer se podrast goji kot zeleno gnojilo. Razne vrste mrtvih kopriv, obnožine bogati regrat, bela deteljica, oljna repica, gorčica in še mnoge druge medeče rastline, bodo dajale nektarno in obnožinsko pašo našim čebelam tudi takrat, ko sadje ne bo cvetelo.

Seveda se je treba pri tovrstnem širjenju medovitih rastlin temeljito in vsestransko dogovoriti s sadjarjem, oz. vinogradnikom, da ne bo kosil ali podko-

Evodija se že uveljavlja tudi pri nas

paval medeče rastline v času najbujnejšega cvetenja, ali celo škropil med pašo.

Med žukocvetnimi poljščinami so za čebelarjenje zlasti pomembne vse vrste oljaric, nekatere stročnice, ajda in razne vrtnine. Pri širjenju teh rastlin, katero bomo lahko uspešno izvedli le v najtesnejši povezavi s pridelovalci, moramo dati poseben poudarek selektivni, kakovostni izboljšavi pridelka. Ker so take izboljšave ponavadi enako pomembne tako v pogledu medenja, kakor v količini pridelka, je sporazum med čebelarji in pridelovalci toliko bolj važen. Sporazumno izpeljana kakovostna selekcija nas utegne pripeljati do presenetljivih dosežkov, ki že predstavljajo pomembno gospodarsko korist.

Tako so na primer do nedavna vojvodinski čebelarji omalovaževali čebeljo

pašo na sončnicah in so se je celo bali, ker so jim lepljivi cvetovi uničevali pašne čebele. Posledica tega je bila, da so bile sončnice, zlasti na večjih površinah, slabo oprahčene in so dajale manj pridelka slabše kakovosti. S skupno akcijo za širjenje gojenja sončnic z nelepljivimi cvetovi — seme so nabavili iz sovjetske zveze — so si čebelarji na tem območju zagotovili skoro vsakoletno, izredno bogato pašo. Ni jih malo, katerim se je lanskoletni donos medu od sončnic povzpел do pol stota po panju! Gojiteljem sončnic se ne bo treba več bati, da bo v bližini njihovih gojitvenih površin manjkalo čebel, kar jim daje najboljše jamstvo za količinsko in kakovostno ustrezen pridelek.

V naši ožji domovini že kar par desetletij nemočno ugotavljamo, da je ajda, ki je skozi stoletja predstavljala steber čebeloreje pri nas, prenehala mediti. Pred par leti pa je nekaj čebelarjev nabavilo seme tako imenovane tetraploidne ajde, katera naj bi zopet začela polniti čebelarjem čebre z medom, kmetom pa kašče z zrnjem. Žal se je akcija omejila le na nekaj čebelarjev, vendar je dala dovolj rezultatov, da bi jo kazalo nadaljevati, tokrat morda malo bolj organizirano in bolj strokovno obdelano!

Pri širjenju medovitih rastlin zasluži posebno pozornost medena detelja. Ze ime pove, da je ta rastlina močno medena, in kar je prav tako pomembno, cvete v času, ko vsled poletne vročine drugod medenje v glavnem preneha. Poznamo belo in rumeno medeno deteljo. To so skromne, dvoletne bilke, ki uspevajo tudi na najbolj revnih zemljiščih; kot so razna prodišča, nasipi in podobno. V zemljo požene izredno globoke korenine, zato za sušo ni preveč občutljiva. Praktično vrednost globokih korenin so v zadnjem času spoznali graditelji cest, saj z njimi veže sicer drseče nasipe in ukope.

Širjenje medene detelje je sila preprosto. Ko odcvete, tj. koncem julija, kmalu oleseni. Na olesenelih poganjkih pa nosi na tisoče drobnih semen, naniza-

nih vzdolž poganjkov. Semena lahko nasmukamo kar z roko in jih raztresemo koder želimo. V okolici čebelnjaka se bo zanesljivo našlo zanemarjeno, razkopano ali nasuto zemljišče, kjer bo medena detelja odlično uspevala. Uspeva pa tudi drugod, le kositi ne smemo tam kjer raste.

Pri širjenju za čebele pomembnih rastlin na kmetijskih površinah ne smemo prezreti oljne repice. Vsled pomanjkanja maščob se je po vojni med kmeti razmahnila kampanja za sejanje oljne repice. Čimveč je kdo pridelal in oddal oljničnega semena, temveč olja je dobil. To je bila za čebelarje izredno srečna okolnost, saj skoro ni bilo kmeta, ki ne bi posejal večje ali manjše površine z oljno repico, katera je dajala čebelam prvo izdatno pašo, zlasti obnožinsko.

Danes se seje oljna repica le še na večjih skupnih površinah, kajti raztreseno sejanje je povzročilo nekontrolirano razsejevanje, to pa plevelnost, zlasti žitaric. Kot nadležen plevel jo kmetje danes iztrebljavajo z raznimi škropivi, prav radi pa jo puščajo na neobdelanih strniščih, kjer jo spomladi podorjejo kot zeleno gnojilo. V ta namen jo ponekod celo sejejo. Žal pa jo največkrat podoravajo že pred cvetenjem, ali pa, kar je še hujše, med cvetenjem. Na ta način podoravajo z razcvetelimi cvetovi tudi čebele, ki na njih brezskrbno nabirajo.

Na tej točki bi morala najti skupen jezik čebelar in kmetovalec. Dogovoriti bi se morala o skupnem sejanju oljne repice na neobdelanih površinah za zeleno gnojenje, hkrati pa se dogovoriti o poznejšem podoravanju. Pri tem velja upoštevati, da oljna repica najbolj medí v prvih dneh cvetenja in da pozneje, ko je na izgled v najbujnejšem cvetju, medenje že ponehava. Na ta način bi bilo podoravanje najboljše proti koncu cvetenja, vendar se je treba tudi za ta slučaj dogovoriti, da bi se podoravalo zjutraj, zvečer ali ob deževnih dneh, ko na njej ni več čebel. V skrajnem slučaju pa čebelar po predhodnem obvestilu o pod-

oravanju svoje panje za ta čas lahko zapre.

Širjenje navedenih in njim podobnih medovitih rastlin predstavlja za čebelarje le občasno obogatitev pašnega področ-

ja v okolici čebelnjaka. Za trajnejše izboljšanje pašnih razmer pa je potrebno pristopiti k širjenju trajnejših, največkrat drevesnih vrst medovitega rastlinja.

(Radijsko predavanje)

NAJSTAREJŠA, ŠE AKTIVNA ČEBELARKA NA NOTRANJSKEM

Zanjo sem zvedel po naključju pri nakupovanju znamk v Cerknici.

To je MIŠIČ Frančiška iz Bločic št. 8 nad Grahovim, ki gre že v 84. leto starosti. Obiskal sem jo na domu, da bi kaj več zvedel o njej in njenem življenju s čebelami. Starejši čebelarji jo sicer poznajo, toda kaj več o njej mi ni mogel povedati nihče, ker ni vpisana v čebelarsko društvo. Poleg tega je v tej vasi še edina, ki ima na svojem vrtu čebelnjak s 6 AŽ panji.

Ker nisem vedel, kje ta žena živi, sem se ogledoval po vrtovih, kje bom zagledal čebelnjak. In res, ob cesti stoji majhna hišica, zadaj na vrtu pa med drevjem star čebelnjak, ki ga že razjeda zob časa.

Prišel sem prav. Odprla mi je njena hčerka Francka. Ko sem ji povedal, kakšen je namen mojega obiska, je takoj poklicala mamo. Prišla je. Začudeno sem jo pogledal, ker sem pričakoval, da bom pred seboj zagledal zgrbljeno in bolešno ženo. Ravno nasprotno; pred menoj je stala zdravna, suhljata žena, ki do danes še ni bila pri zdravniku ali v bolnišnici. Res zdrava kmečka žena, ki je tudi duševno še vedno čila in mi lepo odgovarjala na postavljena vprašanja.

Rojena je bila 28. aprila 1894. leta na Bloški polici v občini Cerknica. Mož, ki ji je umrl pred 17. leti, je bil v Ameriki, od koder se je vrnil 1920. leta in kmalu se je z njim poročila. Imel je izredno veselje do čebel, zato si jih je kmalu potem tudi kupil. Seveda takrat še niso poznali AZ panjev, čebelarili so v kranji-

čih. Kakor se danes spomni, so imeli tudi do 17 takih panjev. Njen mož, kakor tudi ona sama s čebelami v začetku nista znala delati, zato sta prosila Veselovega Lojza iz Žerovnice in ta jima je dajal prve nasvete, kako s čebelami delati, da bi imeli od njih tudi nekaj koristi.

Vsem starejšim je poznano, kako so se ljudje tega območja od Cerknice do Babnega polja včasih preživljali. Polje je dalo skromen živež za nekdanj številne družine, za sol, sladkor, obleko in obutev ter druge potrebščine, pa je bilo potrebno imeti tudi denar. Tega so si ljudje, kmetje iz teh vasi služili tako, da so prevažali les na železniško postajo Rakke s konjsko in volovsko vprego. Največkrat je ena sama taka voznja trajala kar dva dni.

To mi je Mišičeva med pogovorom posebno močno poudarila, da bi ja vedel, da je vse delo okrog čebel v tem času ležalo izključno na njenih ramenih. Ogrebaje rojev in nastavljanje novih družin v času rojenja je bilo za ženo, poleg vsega drugega dela, veliko breme. Poleg tega je mož, vključ izrednemu veselju in ljubezni do čebel, pri njih zelo malo delal, ker je pike težko prenašal in vsakokrat močno otekel. Zato lahko trdim, da je s čebelami preko 55 let delala sama in tako dela tudi še danes, čeravno samo še s 4 družinami. Ko so se tudi na našem območju pričeli uvajati AŽ panji, to je bilo okrog 1930. leta, sta tudi Mišičeva in njen mož naročila pri privatnem mizarju na Raadleku nekaj takih panjev. Seveda so tudi ti panji sedaj že stari, ne-

kaj jih že prodala, v čebelnjaku pa jih je še šest in od teh 4 naseljeni. Seveda se vedno najde kupec, ki bi te njene čebele rad kupil s panji vred, vendar se mama Mišičeva o tem z nobenim ne pogovarja. Pravi pa, da kolikor časa bo ona, morajo biti pri hiši tudi čebele.

Naslednika za čebele do sedaj še nima. Sinovi nimajo veselja, poleg tega pa ne živijo doma. Z Mišičevo skupaj živijo hčerka, vnukinja, pravnukinja in pravnuk. Mogoče bo kasneje njen pravnuk pokazal veselje do teh živalic, ki jih je prababica z ljubeznijo oskrbovala preko pol stoletja.

Na vprašanje, če se spomni kakega lepega dogodka v zvezi s čebelami, mi je nasmejana povedala sledeče:

»Bilo je poleti 1942. leta, ko smo bili okupirani od Italijanov. Mi smo bili na mestu kamor so prihajali italijani in partizani. Ob neki hajki so se zatekli na naš vrt tudi italijanski vojaki, ki so videli čebelnjak in so zahtevali medu, da se malo posladkajo. Seveda jim nisem rekla, da ga ne dam, ampak jih povabila v čebelnjak. Pri odpiranju panja sem namenoma sunila v panj tako, da so se čebele razburile. Ko sem vratca panja

odprla, so se le-te vsule ven in jasno v okrog stoječe vojake. Ti niso več čakali na med, ampak jo urno ucvrli po najbližji poti v svoje enote, seveda tudi opikani od mojih čebel.«

Glede paše je povedala, da je vsako leto točila in je medu bilo vsaj za družino in sorodnike. Tako slabe letine kot je bila leta 1975 in letos, pa sploh ne pomni.

Pred leti je bila tudi naročnik lista Slovenski čebelar, kar pa je opustila, ker čebele opravlja po že ustaljenem običaju in praksi. Poleg tega tudi za čitanje nima časa, ker ima vedno polno drugega dela. Redi še vedno po dva prašiča, do pred kratkim pa je imela tudi še kravo.

Z ozirom na to, da je mama Mišičeva res čebelarka, kakor rečeno »z dušo in srcem« in vkljub svojim letom še vedno oskrbuje 4 čebelne družine, je bila predlagana za odlikovanje Antona Janše III. stopnje, ki se ji bo podelilo na občnem zboru ČD Rakek.

Mišič Frančiški pa želimo na jesen njenega življenja še dosti zdravja in veselja ob ljubljenskih čebelicah ter v krogu njenih vnukov in pravnukov.

Franc Albreht

KUPIM

»Kupim 15 praznih AŽ panjev 9 ali 10 satarjev in 30 LR praznih 10 ali 8 satarjev ter tehtnico za panje. Navedite ceno.

Ivan Krajnc
66273 Marezige 54

KUPIM

Kupim 36 AŽ panjev deset satarjev normalne mere.

Ponudbe s ceno pošljite na naslov: Matija Božič, Puterlejeva 53, 61000 Ljubljana.

KUHA VOŠČIN

Skupno kuho voščin bomo organizirali v januarju. Obrnite se na naslov: Kastelic Lojze, Vikrče 40/b, 61211 Šmartno/Šm. g. ali po telefonu št. 51 210.

VAROA JACOBSONI

V enajsti številki »Die Biene« 1977 poroča W. Malter o pojavu varoatoze v ZRN naslednje:

»Dne 5. oktobra tekočega leta smo od prof. dr. Ruttnerja zvedeli, da je v okolici čebelnjaka v Oberuslu (blizu Frankfurta) okuženo območje z Varoa Jacobsoni, ki meri 10 × 20 kilometrov. Pri tem pa niso mogli potrditi, do katere zunanje meje sega okužba. Od dvesto panjev, ki jih ima Inštitut za čebelarstvo v Oberuslu so našli okužbo v najmanj 150 panjih. Pri dosedanjih preiskavah so našli v panjih od 1 do 500 pršic. V neki močno okuženi družini so našli 4000 pršic!

V okolici so zaplinitvi 391 panjev z varoostanom in 227 družin označili kot okužene, ker so našli pri njih od 1 do 115 pršic.

Baje so bili vsi kupci matic iz zavoda obveščeni o nevarnosti prenosa okužbe, vendar doslej še nobeden od kupcev matic ni prijavil okužbe, prav tako so bili opozorjeni kupci narejencev.

Na sestanku so nam povedali, da so pršico verjetno pred šestimi leti dobili iz vzhoda! V naslednjih petih letih se je lahko pršica razširila ne samo v čebelnjaku ampak po okolici:

1. Z narejenci in drugim materialom preko prodaje
2. Z maticami ali prašilčki, ki so bili dostavljeni na zavod zaradi opravitve matic.
3. S prevozom čebel na pašo v okoliš 20 km od zavoda.

Po informacijah je bil promet zelo velik, zato v ZRN ne more noben čebelar trditi, da je brez Varoe J.!!!

Še nekaj o zdravlilu — razkužilu VAROSTAN

V tem času je bila prva zaplinitev končana in sedaj teče že druga zaplinitev družin. Ker osebe zavoda zaplinjuje s plinskimi maskami, ne moremo zanikati strupenega učinka, ki ga ima zdravlilo. Pršice namreč morajo poginiti od plina. Od prizadetih čebelarjev smo zvedeli, da je ob zaplinitvi nekako 20%

čebel pomrlo zato, ker so ob zaplinitvi silile iz panjev zaradi plina pa so bile dezorientirane (niso našle več panjev) in so na prostem zaradi podhladitve odmrle. Nek čebelar je celo poročal, da je pred čebelnjakom našel mrtvega ježa, ki je jedel odmrle čebele.

Izguba orientacije traja pri posameznih primerih tudi do 9 dni. Sele po devetem dnevu se čebele obnašajo spet normalno.

Na zavodu so ob drugi zaplinitvi panska žrela zaprli za tri dni, čebelar pa so nudili več prostora zato so dodali še prazno naklado. Tako so bile izgube manjše. Kako bodo te družine prezimile je še negotovo.

V zaplinjenih panjih z varoostanom pa ostaja na lesu in satju žveplenorumen prevleka - usedlina, ki neprijetno zaudarja, zaradi tega sklepamo, da so panji za eno leto za proizvodnjo medu izgubljeni. Poleg tega tudi ni dokončno ugotovljeno ali po zaplinitvi v panjih ni več pršice Varoe Jacobsoni.◀

Die Biene 11/77 W. Malter
skrajšan prevod Julij Mayer

TRGOVINA S ČEBELJIM VOSKOM

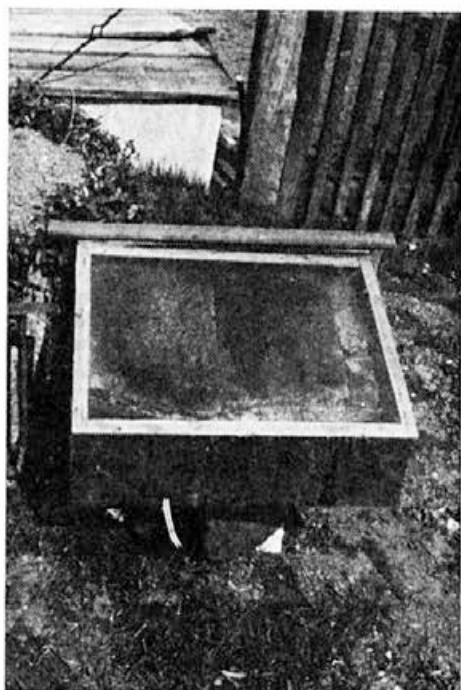
Svetovno trgovino čebeljega voska cenimo v obdobju 1972—1976 na 5.000 do 5.500 ton letno. Po sedanji tržni ceni (maj 1977) lahko to količino ocenimo na 20 do 22 milijonov ameriških dolarjev.

a) Uvoz

Količine uvoženega voska v obdobju 1972—1976 so znašale od 3.600 do 5.100 ton, povprečno torej 4.500 ton letno. Nihanje v količinah uvoženega voska je odvisno od zalog in ne toliko od porabe. Surovi vosek predstavlja večino te tonáže, prečiščeni vosek pa le 10%. ZDA in Zah. Nemčija sta največji uvoznici, saj skupaj uvozita skoraj polovico vsega uvoženega medu na svetu.

b) Izvoz

V l. 1976 so bile najpomembnejše izvoznice čebeljega voska Kenija, Kitajska, Španija, Dominikanska republika, Mada-

Tudi sončni topilnik za vosek je koristen za večji in cenejši pridelek voska pri manjših čebelarjih

gaskar, Zah. Nemčija in Romunija. Predstavljajo 60 % vsega izvoženega voska na svetu. Vse dežele, razen Nizozemske in Zah. Nemčije so izvažale izključno surovi vosek. Izvoz večine dežel je v obdobju zadnjih let zelo nihal in nobena od njih ne zavzema vodilnega mesta na tržišču. Več dežel je omejilo izvoz le na določeno tržišče: npr. Etiopija izvažala predvsem v ZDA in na Japonsko, Čile v ZDA, Tanzanija na Japonsko in v Francijo, Brazilija v ZDA. Angola, ki je bila pomembna izvoznica voska, je v preteklem letu izvozila le nepomembne količine; njen izvoz je padel s 500 ton v l. 1972 na 50 ton v l. 1976.

Politična nestabilnost in neugodne vremenske razmere, ki so vladale v nekaterih deželah proizvajalkah so povzročile veliko pomanjkanje čebeljega voska na tržišču.

c) Opis produkta in prednosti

Čebelji vosek glede na izvor delimo na dve kategoriji:

— vosek, ki ga proizvaja *Apis mellifera*

— vosek Južne Azije, imenovan Ghedda, ki ga proizvajajo druge vrste medonosnih čebel.

Obe kategoriji voska imata različne kemične in fizične lastnosti in le prva ustreza normam industrializiranih dežel.

Surovi vosek delimo na vosek, ki ga lahko obelimo in na vosek, ki se ga ne da obeliliti. Prečiščeni vosek je bodisi bel bodisi rumen.

Uvozniki največ kupujejo vosek *Apis mellifera*, ki se ga da obeliliti. Vosek Ghedda le malo uvažajo.

d) Industrijska uporaba čebeljega voska

Čebelji vosek uporabljajo številne industrijske panoge. V industrijskih deželah večino domačega čebeljega voska uporabijo za izdelovanje satnic.

V večini dežel uvoznik je industrija kozmetičnih izdelkov največji porabnik čebeljega voska (35—40 % vsega uvoženega voska), nato sledi farmacevtska industrija (25 do 30 %), industrija sveč (20 %), za izdelovanje loščil (za pohištvo, tla, usnje), za litografijo, graviranje, ulivanje, v zobni tehniki, slaščičarstvu itd.

e) Zahteve trga

V glavnem dežele uvoznice kupujejo čisti neobeljeni vosek (vendar, ki se ga da obeliliti), ki so ga kar se le da malo predelovali v deželi proizvajalki-izvoznici, ker se na ta način izogogne uvozu ponarejenega voska. Kljub temu pa nekateri dežele uvažajo bolj predelani vosek. Uvoznice kupujejo vosek, ki je v skladu z njihovimi zahtevami. Npr. v ZDA uvozniki vztrajajo, da je vosek v skladu z zahtevami amer. združenja uvoznikov in rafinerjev voska (American Importers and Refiners Association Inc.).

Trgovci, rafinerji in uporabniki končnih produktov iz voska večkrat opozarjajo na posebne probleme, ki se pojavljajo v mednarodni trgovini čebeljega voska:

1. čebelji vosek je dražji od ostalih voskov, npr. 10-krat dražji od parafina
2. nihanje cen čebeljega voska onemogoča, da bi vnaprej določili ceno končnega izdelka
3. falsifikacija/potvarjanje čebeljega voska: včasih je npr. pomešan s parafinom. Falsifikacija zmanjšuje njegovo uporabnost, v farmacevtski in kozmetični industriji ga sploh ni več mogoče uporabljati.

To so poleg drugih glavni vzroki, da narašča število industrijskih dežel, kjer nadomeščajo čebelji vosek z drugimi voski.

Surovi čebelji vosek običajno uvažajo v jutovinastih vrečah po 50 do 100 kg.

Uvoznice plačujejo 50 do 80 % cene uvoženega voska s kreditnim pismom, ostanek pa izplačajo šele, ko se prepričajo o kvaliteti voska (da ni falsificiran).

Veliki uvozniki in rafinerji kupujejo po 20 ton voska naenkrat in običajno ne kupujejo manj od 5 ton.

f) Konkurenca in cena

Čebelji vosek je v konkurenci z drugimi voski, npr. s parafinom, mikrokristaliziranimi in sintetičnimi voski. Konkurenco pogojujejo cene in dejstvo, da različne vrste voskov vse bolj nadomeščajo čebelji vosek. Cene uvoženega čebeljega voska so po vsem svetu bolj ali

manj enake: od 3.300 amer. dolarjev za tono (november 1976) na 4.250 amer. dolarjev (april 1977) in 4.400—4.600 amer. dolarjev (maj 1977), kar je 40 % povečanje cen v sedmih mesecih.

Trenutno (maj 1977) je na svetovnem tržišču čutiti pomanjkanje čebeljega voska, kar predstavlja ugodno priložnost za dežele v razvoju — izvoznice čebeljega voska. To pomanjkanje je posledica nezadostne ponudbe in ne povečanega povpraševanja. To stanje si razlagamo z odsotnostjo Angole na svetovnem tržišču in z manjšim pridelkom voska v l. 1976. Srednjeročno in dolgoročno gledano so perspektive čebeljega voska odvisne od cen razpoložljivih količin čebeljega voska, uporabe nadomestnih vrst voska in od odpiranja novih tržišč.

Avtorja R. Kortbech-Olesen, R. Dunning Revue française d'apiculture, november 1977

Prevedla: Tilka Jamnik

TETRAPLOIDNA AJDA V AVSTRIJI

Iz Slovenije so avstrijski čebelarji prejeli 50 kg tetraploidne ajde »Bednja 4N« za lastne preizkušnje. Agrarni svetnik POSCH jo je posejal na 40 arih, kjer je bilo 50—60 panjev. Zaradi izredno suhega poletja je ajdo posejal šele 16. julija in prvi cvetovi so se odpirali 10. septembra. Ajdo je negativno ocenil.

Kot odgovor na to oceno podaja svoje izkušnje s to ajdo A. TROPPER, predsednik Zveze avstrijskih čebelarjev. Z

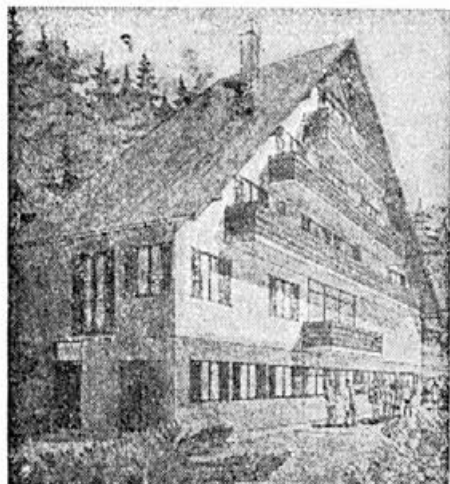
ajdo je posejal oral zemlje (5400 m²), ki je zacvetela točno konec avgusta. Čebele so jo obletavale nekako 3 tedne, vendar zaradi odsotnosti niso zapisovali donosov. Toda 40 njegovih panjev je prezimovalo bolje kot kdaj poprej. Temu izbornemu prezimovanju pripisuje poročevalec tudi nadpovprečni donos medu v tem letu!

Iz Bienenvater 12/77 priredil Jurij Mayer

OBVESTILO ČD LJUBLJANA

Obveščamo vse člane-čebelarje, da bomo članarino za leto 1978 (za družino, ljubljansko zvezo in republiško zvezo) pobiralj na občnem zboru Čebelarске družine Ljubljana, ki bo v drugi polovici januarja 1978. O dnevu in uri občnega zbora družine vas bomo obvestili pismeno.

Čebelarška družina Ljubljana — Odbor

PRISPEVKI ZA ČIC

Ivan Krajnc	80.—
Čebelarstvo društvo G. Radgona	1.000.—
Anton Novak, G. Radgona	1.000.—
Čebelarstvo društvo Ruše	2.000.—
Jože Drobne, Ljubljana	20.—
Ivan Pogačnik, Zvirče 30	500.—
Jože Knific, Podljubelj 40	60.—

Člani čebelarstva družine Maribor-TABOR

Evald Pirš	200.—
Ciril Vaupotič	150.—
Roman Koruza	100.—
Jože Pliberšek	100.—
Albreht Šteineker	50.—
Franc Korošec	50.—
Tone Klasinc	20.—
Karel Koren	

Člani čebelarstva društva Litija

Anton Dražumerič, Litija	300.—
Jože Eržen, Kresniške Poljane	200.—
Tine Kos, Litija	
Martin Vidic, Dol pri Ljubljani	200.—
Alojz Petek, Litija	100.—
Ludvik Novak, Litija	100.—
Ivan Dolžan, Litija	100.—
Alojz Bučar, Zavrstnik	100.—
Janez Vertačnik, Litija	100.—
Franc Remec, Ponoviče	100.—
Ferdo Vas, Litija	20.—
Dušan Holzbauer, Ljubljana	120.—
Matija Božič-Branko, Ljubljana	139.—
Lado Zajc, Ljubljana	100.—

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Stanko Reberšek, Kisovec-Zagorje	100.—
Č. družina Kranj namesto venca na grob pok. Janeza Bukovnica	500.—
Č. družina Kranj namesto venca na grob pok. Antona Rebolja	500.—
Člani čebelarstva družine Kranj	936.—
Lado Zajc, Ljubljana	100.—
Živo Rendulič, Zgor. Kungota	20.—
Mirko Rajh, Zgor. Kungota	280.—
Č. družina Voklo pri Kranju	215.—
Saldo sklada na dan 15. 12. 1977 znaša	
182.682 din	

ŠIRIMO MEDOVITO FLORO

Ker je med našimi čebelarji vse večje zanimanje za sajenje znane medovite drevesne vrste euodije in ker se lahko kupijo le večje količine sadik (od 500 sadik naprej), menimo, da bi morali organizirati nakup preko čebelarstva organizacije.

Prosimo vse čebelarstva družine oziroma društva, da zberejo pri svojih članih naročila za euodijo, pošljejo te potrebe občinskimi zvezami oziroma društvom, le-te pa ZČDS, da bo poskrbela za izvršitev naročil. Na ta način bo posameznim čebelarjem omogočen nakup tudi manjšega števila sadik, čebelarstva organizacije pa bodo imele pregled nad sajenjem medovite flore.

VISOK ŽIVLJENJSKI JUBILEJ DOMINIK BRIC 90-LETNIK

Številni čebelarji dobro poznajo dolgoletnega čebelarja in društvenega delavca Dominika Brica, ki prav te dni praznuje devetdesetletnico rojstva. Jubilanta ne poznajo samo čebelarji, še večji krog znancev ima v vrstah številnih učencev, ki jih je učil in vzgajal celih 40 let.

V pogovoru mi je povedal, da je prišel čebelariti leta 1911, ko je bil imenovan za ravnatelja osnovne šole v Vodica. Upraviteljstvo je prevzel od Julija Slapšaka, ki je bil čebelar in znan mladinski pisatelj. Od njega je kupil nekaj panjev, predvsem kranjičev. Pogoji za čebelarjenje so bili takrat v okolici Vodice zelo dobri. Predvsem jeseni, ko so bile vse njive v ajdovem cvetju, kakor se še danes spominja, je bilo veliko ajdovega medu.

Po treh letih je bil prestavljen v osnovno šolo v Dobrovo pri Ljubljani, kjer je vzgajal in izobraževal mladino in odrasle polnih 23 let. Čebele je še prevajal na ajdovo pašo v Vodice. In včasih so bil tako polni, da se je os voza kar križila. Prav tako je vozil tudi v okolico Logatca na gozdno pašo.

Naš jubilar ni bil samo dober čebelar ampak tudi zvest in aktiven član naše čebelarke organizacije že vse od začetka njegovega čebelarjenja. Njegova

aktivnost je še narastla, ko se je preselil v Jarše. Tu je bil celih 25 let nepretrgoma predsednik Čebelarske družine Ljubljana, vse do pred nekaj let. Zaradi njegovih zaslug za delo družine, ga je imenovala za častnega predsednika.

Pređaval je ne samo o čebelarstvu ampak tudi o sadjarstvu in kmetijstvu na splošno, tako da je mnogo pripomogel tudi k napredku in izobraževanju našega kmeta.

Kljub res lepi starosti je naš jubilar še živahen, veder, dovzeten za šale in se še vedno zanima za napredek čebelarstva.

Iskrena naša želja je, da bi naš jubilar ostal še naprej zdrav in da bi mu lahko čestital za 100-letnico.

F. Jecelj

Pri naročilih je potrebno navesti točen naslov, kam in na koga je treba poslati sadike, oziroma jih bo zveza obvestila kje, kdaj in na kakšen način jih lahko dvignejo.

Posamezna sadika stane 2 din, k temu bo treba dodati še eventualne prevozne stroške, kolikor jih ne bodo naročniki dvignili sami v drevnici pri tovarišu Ludviku Kosi, 69243 — Bučkovci št. 10.

Lahko pa se čebelarske organizacije obračajo za naročila neposredno na gornji naslov. V teh slučajih prosimo za obvestilo o nakupu sadik, zaradi evidence nasajanja medovitih rastlin v naši republiki. Dobava jeseni 1978.

Komisija za pašo ZČDS

OTO GAČNIK

Med člani čebelarke družine Vuzenica je žalostno odjeknila vest, da je po dolgi in zahrbtni bolezni preminil tajnik čebelarke družine, tov. Oto GAČNIK.

Rodil se je 2. 11. 1927 pri Danielu pri Dravogradu kot kmečki sin. Čeprav še mlad, se je aktivno vključil v NOB. Po osvoboditvi je bil v državni službi. Zaradi nesreče, ki jo je doživel, je moral to službo opustiti. Nato je opravljal razna dela pri kmetijski zadruzi in na lesnem obratu. Ker pa so bile posledice nesreče občutno prehude, se je moral invalidsko upokojiti. Zaradi lažjega preživljanja številne družine si je čez nekaj časa poiskal honorarno zaposlitev pri RTV Ljubljana kot inkasant. Tako je bil veliko na terenu in dostikrat v stiku s čebelarji, ki so ga navdušili za čebelarjenje. Pred sedmimi leti si je tudi sam nabavil tri »KRANJICE«, do smrti pa je imel že 10 AZ panjev. Ker je bil dober organizator, smo ga izvolili za tajnika čebelarke družine, katerega posle je opravljal vse do začetka njegove težke bolezni. Umrl je 15. 9. 1977. Z njegovo smrtjo je ostalo še mnogo neizpolnjenih načrtov, v družini pa je nastala vrzel, ki je ne bo mogoče zapolniti. Slava mu!

ČD Vuzenica

IVAN HEBERMAN

Ni se še poglobila žalost ob izgubi tajnika čebelarke družine, ko je smrt znova posegla v čebelarke vrste. Umrl je častni predsednik družine — Ivan HEBERMAN. Rodil se je 16. 5. 1892 na Sentvidu pri Vuzenici. Že zelo mlad se je zaposlil v

kovačnici na Muti. Leta 1922 si je nabavil 10 KRANJICEV čebel in se odločil za čebelarjenje. Da bi bil čim bliže svojim ljubljankam, je opustil delo kovača

ter se izpopolnil kot sadjar in vrtnar. Svoje čebelarstvo je nenehno širil. Kot zaveden Slovenec je med NOB oskrboval partizane z medom. To pa Nemcem ni ostalo skrivno in so ga internirali v taborišče. Po vojni se je vrnil k svojemu čebelarstvu, ki je bilo zelo osiromašeno. Hitro ga je obnovil in čebelaril zelo napredno n vzorno vse do svoje smrti — 1. 11. 1977.

Bil je zelo aktiven v družini in društvu, saj je njegov soustanovitelj. Dolga leta je bil predsednik družine, zadnja leta pa smo ga za njegove zasluge imenovali za častnega predsednika. Leta 1972 je prejel društveno priznanje za požrtvovalno delo. S svojimi nasveti je veliko pomagal predvsem mlajšim čebelarjem, ki so njegovo znanje s pridom uporabili.

Kljub visoki starosti je svojim ljubljankam pripravil prijeten zimski počitek in se tako za vedno poslovil od njih. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

ČD Vuzenica

JOŽE HORVAT

V vročem popoldnevu 25. VIII. 1977 smo se zbrali, da pospremimo na zadnji poti našega dragega člana čebelarke družine Šalovci, starega komaj 54 let. Rojen je bil 20. III. 1923 v Dolenjih. Ko je končal osnovno šolo, se je šel učiti čevljarstva. Nekaj časa

je delal kot pomočnik, potem se je naselil doma, se posvetil gospodarstvu in tudi čebelarstvu.

Prišel je v stik z naprednimi čebelarji in si tudi sam nabavil namesto košev žnideršičeve panje. Čebelaril je z manjšim številom čebeljih družin, toda tem je posvetil vso svojo skrb in ljubezen. Ostal je vse življenje neporočen, najbrž zaradi slabega zdravja. Ko je imel le količjak časa se je rad pomudil pri svojih ljubljankah. Svoje znanje je izpopolnjeval ob čitanju našega glasila. Rad je pomagal manj izkušenim z nasveti. Bil je priljubljen med sovaščani, ker jim je storil mnoge usluge kot kmet in obrtnik.

Ko se je v povojnih letih ustanovila »Čebelarška družina Šalovci«, je kmalu postal njen član. Zvesto se je udeleževal sestankov, občnih zborov vse do konca. Zaradi obolenja pljuč se je dolgo zdravil in potrpežljivo prenašal tegobe svoje bolezni.

Pri odprtem grobu se je od njega v imenu čebelarške družine z ganljivimi besedami poslovil član družine in sovrstnik Jože Bedek.

Z njim je v naših vrstah nastala zopet vrzel, ker smo v kratkem z njim izgubili že 4 člane.

Tudi njegove čebele so sedaj osirotele, brez gospodarja.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarška družina Šalovci

RUDOLF CAJNER

Dne 13. 10. 1977 je v starosti 64 let po dolgi in mučni bolezni umrl naš član in odbornik Rudolf Cajner. Rodil se je v Pustem polju. V leta 1941 ga je zajel svojih mladostnih letih je splavaril in delal na kmetiji svojega očeta, okupator kot jugoslo-

vanskega vojaka in ga med drugimi odpeljal v nemško taborišče. Po vrnitvi iz ujetništva se je vključil v NOB in tudi v njej aktivno sodeloval oz. boril do osvoboditve. Po osvoboditvi si je ustvaril svojo lastno družino in se zaposlil pri lesni industriji Nazarje. V Solčavi na žagi je bil vrsto let žagovodja in ravno tu je po naključju, ko je hodil opazovat čebele in jih tudi nekaj časa oskrboval, le-te vzljubil, namreč lastnik tega čebelnjaka je bil daleč od doma in je čebele prepustil same sebi. Tako si je že leta 1948 nabavil nekaj panjev čebel in tako počasi napredoval do 12 AŽ panjev. Ko si je v Spodnji Rečici zgradil lepo stanovanjsko hišo, si je postavil tudi čebelnjak. Tu je živel in užival pri svojih čebelah, zaposlil pa se je v Nazarjih in bil do upokojitve žagovodja na žagi polnofermenik.

V čebelarško organizacijo se je vključil leta 1968 in bil vse do svoje smrti aktiven član in odbornik. Pokojni je bil zmeraj nasmejan, ljubil je tudi petje, zato je bil tudi član pevskega moškega zbo-

ra v Nazarjah. Ker ga je prej obremenjevala služba, je tudi svojo ženo navažal na čebelarstvo, kar je posebno letos prav prišlo, ko sam ni mogel zaradi bolezni oskrbovati svojih čebelic, je to storila žena. Ko je slutil, da ne bo mogel sam več opravljati dela pri čebelah, je bodril in učil svojo ženo in izrazil tudi željo, da ga ona nadomesti po njegovi smrti. Pokopan je na pokopališču Rečica ob Savinji. Da je bil priljubljen in spoštovan se je videlo ob zadnjem slovesu, saj ga je na zadnji poti spremljalo veliko število znancev in prijateljev.

Dragi Rudolf, ohranili te bomo v večnem spominu, slovenska zemlja pa ti naj bo lahka, tvojo gomilo pa ti naj krasijo cvetice, katere bodo obletavale čebelice in ti pele pesem Zum - zum.

Čebelarška družina Kokarje

ANDREJ VILFAN

Dne 9. 3. 1977 nas je presenetila žalostna vest, da je po dolgotrajni bolezni umrl naš vzorni član Andrej VILFAN. Rodil se je leta 1898. Svojo mladost je preživel v trdem delu, pri svojih starših na Dovjem. Leta 1916 je moral v 1. svetovno vojno, star

še ne polnih 18 let. Bojeval se je v Karpatih in na Soški fronti. Po vrnitvi domov je stopil v službo na železnici Jesenice. Ko sta si z ženo zgradila lasten dom na Dovjem, si je leta 1933 nabavil prve čebele — kranjiče, ki jih je skrbno negoval in so mu dobro uspevali. Postavil si je lep čebelnjak tik za vasjo in začel čebelariti z AŽ panji. Ves prosti čas je preživel pri čebelah, ki jih je imel zelo rad. Postal je največji čebelar naše čebelarške družine in najboljši proizvajalec medu na Dovjem. Rad je pomagal tudi drugim, zlasti je skrbel za prevoz čebel na pašo. Bil je dolgoletni predsednik naše družine, odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje. Za časa druge svetovne vojne je bil zaveden Slovenec in zaslužan aktivist in je deloval za NOV. Po njegovi smrti je prevzel njegove čebele njegov zet, ki je tudi agilen in zavzet čebelar. Naj mu bo lahka domača zemlja, ki jo je ljubil.

Čebelarška družina Dovje Mojstrana

OBVESTILA

Vse čebelarje Občinske zveze CD CERKNICA (društva RAKEK, BLOKE in LOSKA DOLINA) tako člane, kakor tudi nečlane obveščamo, da bo v petek 20. januarja 1978 ob 16. uri popoldne predavanje prof. dr. SNOJEVE

»O ČEBELNIH BOLEZNIH«

Po predavanju bo občni zbor Zveze in podelitev odlikovanj. Predavanje se bo vršilo v Osnovni šoli Cerknica.

Prosimo čimvečje udeležbe!

Upravni odbor
Občinske zveze CD
Cerknica

* * *

Čebelarsko društvo »Dolomiti« vabi vse čebelarje in prijatelje čebelarstva, da se udeležijo predavanja Lojzeta Kastelica, o pridobivanju cvetnega prahu, mlečka in propolisa. Predavanje bo v osnovni šoli v Polhovem Gradcu 8. 1. 1978 ob 9. uri.

Vabljeni v čimvečjem številu!

ODBOR

* * *

Popravek: Prispevek OZD Medex za revijo Slovenski čebelar znaša 60.000.— din in ne 6.000.— din, kakor je bilo pomotoma objavljeno v Sl. čebelarju št. 12.

Uredništvo

VABILO

V zvezi z obvestilom, ki je bilo objavljeno v Slovenskem čebelarju št. 11/77 in razgovora na občnem zboru Čebelarske družine Polje, dne 4. 12. t. l. smo naprosili veterinarskega inšpektorja tov. Kavčiča, da bo dal točna navodila za spomladanski pregled čebelnih družin z ozirom na ugotavljanje hude gnilobe čebelne zalege.

Veter. inšp. tov. Kavčič bo prišel na sestanek čebelarjev, ki bo v nedeljo, dne 8. januarja 1978 ob 9. uri v novi šoli Polje.

Prosimo vse čebelarje, člane in nečlane, da pridejo na ta sestanek. Le v primeru, če bo izvršen temeljit pregled vseh čebelnih družin na okuženem območju in ne bo najdena v nobenem čebelnjaku huda gniloba čebelne zalege, bo ukinjena zapora in dana možnost za prevažanje čebel na paše, tudi na kostanjevo.

Čebelarska družina
Polje

IZ UPRAVE ZČDS

Prvo številko Slovenskega čebelarja bomo poslali vsem članom in naročnikom, ki so poravnali članarino (naročnino) za leto 1977 in lista niso odpovedali. Če bi kateri izmed njih ne maral več prejemati lista, ga prosimo, da številko takoj vrne pismonoši.